

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Neft bahalaşacaq, yoxsa... - proqnoz açıqlandı
yazısı səh.6-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 avqust 2024-cü il Cümə axşamı № 144 (8517) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Biz gənc nəslimizlə haqlı olaraq fəxr edə bilərik"

Prezident Paris Olimpiadasında medal qazanmış idmançıları qəbul etdi

yazısı səh.3-da

İnternetin bahalaşdırılması ilə bağlı araşdırma başladı - kartel sövdələşməsi...

yazısı səh.10-da

Qanlı müharibə Rusiyada gedir - Ukrayna yeni ərazilər tutur, əlavə qüvvə yığır...

yazısı səh.11-da

Dövlət büdcəsinin profisiti 3 dəfəyə yaxın artıb

yazısı səh.7-da

Azərbaycan və Türkiyə hərbi sənayenin inkişafında yumruq kimi birləşib - yeni mərhələ...

yazısı səh.8-da

MSK seçki pozuntuları qeydə alıbmı - açıqlama

yazısı səh.4-da

İsrail-İran savaşı kimin marağındadır - Tehran dilemma qarşısında

yazısı səh.9-da

COVID-19 yenə sərhəddən "boylanır" - pandemiya bitmədimi...

yazısı səh.3-da

İşıqları söndürürlər, zombi kimi yeriylər... - yol qəzaları ilə bağlı dəhşətli faktlar

yazısı səh.15-da

Rusiyada miqrantlar üçün yeni qadağalar qüvvəyə mindi

yazısı səh.14-da

Dələduzluq edənlər arasında qadınlar artıb - səbəb

yazısı səh.10-da

ABS BÖLGƏNİ QARIŞDIRMAQ İSTƏYİR - MƏKRİLİ PLAN

Birləşmiş Ştatlar Cənubi Qafqazı "ələ keçirmək" üçün Ermənistan üzərindən oyunlar qurmağa başlayıb; demokratiya kələyi baş tutmayan Qərb yeni hikkəli texnologiyalara əl atır

yazısı səh.5-da

Müdafiə Nazirliyini talayanlara qarşı sərt mübarizə - yeni həbs

Nəcməddin Sadıkovun adamları, yoxsa...; "Onlar dövlətə və xalqa xəyanət edib, belələrinin cəzası ağır olmalıdır ki, gələcəkdə orduda kimə "varlanmaq" barədə düşünməsin"

yazısı səh.7-da

Eldəniz Əmirov:
"Mövcud templər ilin yekununda hökumətin nəzərdə tutduğu səviyyədə iqtisadi artımın təmin olunmasına imkan verəcək"

yazısı səh.13-da

Elmin Nuri:
"Şagirdlərin elektron qaydada qəbulu prosesi asanlaşdırılmalıdır, çünki..."

yazısı səh.12-da

İlon Mask 235 mld. dollar sərvətlə dünyanın ən zəngin şəxsidir

yazısı səh.2-da

Ərdoğan məmurlara çağırış etdi: “Yorulmusunuzsa, istefa verin”

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan məmurlara çağırış edib.

“Report” xəbər verir ki, Türkiyənin dövlət başçısı hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının (AK Parti) 23-cü ildönümü ilə bağlı keçirilən tədbirdə işləməkdən yorulan məmurları istefaya çağırıb.

“Fikrimcə, belə məmurlar varsa, onların istirahət etməsi yaxşıdır. Amma işləyənlər də gərək düzgün və məsuliyyətli olsunlar. Xalqa xidmət barədə düşünsünlər”, - R.T.Ərdoğan söyləyib

309 dönerxanada nöqsanlar aşkarlandı

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) dönerxanalarda hazırlanan dönerlərin minimum keyfiyyət və təhlükəsizlik göstəricilərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə 310 müəssisədə monitoring keçirib.

Bu barədə agentlik məlumat yayıb.

Bildirilib ki, onlardan 1 müəssisənin vəziyyəti qənaətbəxş hesab olunub, 309 müəssisədə isə bir sıra nöqsanlar aşkar edilib.

Monitoring çərçivəsində 209 müəssisə üzrə 220 toyuq əti, 74 mal əti olmaqla, ümumilikdə, 294 dönerdən nümunələr götürülərək müayinə məqsədilə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun müvafiq laboratoriyasına təqdim edilib. 64 döner nümunəsində (47 toyuq əti və 17 mal əti) E.Coli bakteriyası, 1 toyuq döneri nümunəsində L.monocytogenes bakteriyası və 1 mal ətindən döner nümunəsində toyuq əti DNT-si aşkar edilib. 158 müəssisə üzrə 215 döner nümunəsində hər hansı uyğunsuzluq aşkar edilməyib.

Aparılan yoxlamalar zamanı qida təhlükəsizliyi sahəsində texniki normativ hüquqi aktların pozulması ilə bağlı bir sıra uyğunsuzluqlar aşkar edilib ki, bununla əlaqədar 21 müəssisədə işlərin görülməsi, xidmətlərin göstərilməsinin dayandırılması, 1 müəssisədə çiy döner emalının dayandırılması, 16 müəssisədə iş personalının üzvünün (üzvlərinin) kənarlaşdırılması ilə bağlı məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi barədə qərarlar qəbul edilib. Həmçinin aşkar edilən pozuntularla bağlı müəssisə rəhbərliyi barəsində inzibati tədbir görüldü və nöqsanların aradan qaldırılması ilə bağlı icrası məcburi göstərişlər verilib: “Əlavə edək ki, agentlik tərəfindən aparılan nəzarət tədbirləri ilə yanaşı, döner satışı həyata keçirilən qida obyektlərində sağlamlaşdırıcı tədbirlər də icra edilib, sahibkarlara metodiki dəstək göstərilib. Belə ki, görülmə tədbirlər nəticəsində 14 müəssisədə sağlamlaşdırıcı tədbirlər həyata keçirilib. Eyni zamanda döner satışı həyata keçirilən 310 obyektə istehlakçıların maarifləndirilməsi məqsədilə hazırlanan posterin yerləşdirilməsi təmin olunub. Bununla yanaşı, həmin ictimai iaşə müəssisələrinin rəhbərlərinə bu sahədə mövcud tələbləri özündə əks etdirən xəbərdarlıq məktubları göndərilib”.

 Musavat.com

I Qarabağ müharibəsinin daha yeddi itkin şəhidi dəfn ediləcək

15 avqust 2024-cü il				
Nö	Soyadı, adı və atasının adı	Statusu	Dəfn vaxtı və yeri	İtkin düşmüş şəxsin fotosu
1.	Camalov Elman Hüseyn oğlu	Herbçi	saat 11:00 Abşeron rayonu, Mehdiabad qəsəbəsi Şəhidlər Xiyabanı	
2.	Əbilov Əbülfəz Əbülfəz oğlu	Herbçi	saat 11:00 Abşeron rayonu, Mehdiabad qəsəbəsi Şəhidlər Xiyabanı	
3.	Hüseynov Cavanşir Ərşad oğlu	Herbçi	saat 13:00 Abşeron rayonu, Mehdiabad qəsəbəsi Şəhidlər Xiyabanı	
4.	Şirinov Tahir Şirin oğlu	Mülki	saat 13:00 Abşeron rayonu, Mehdiabad qəsəbəsi Şəhidlər Xiyabanı	
5.	İbrahimov Cəmaləddin İbad oğlu	Herbçi	saat 14:00 Bakı şəhəri, Suraxanı rayonu, Əmircan kəndi	
6.	Yarıyev Qənbar Teymur oğlu	Herbçi	saat 14:00 Salyan rayonu, Şəhidlər Xiyabanı	
7.	Zeynalova Təranə (Əsmayə) Davud qızı	Mülki	saat 16:00 Bərdə şəhəri, Şəhidlər Xiyabanı	

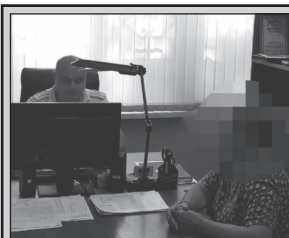
Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşdüyü hesab edilən və şəxsiyyəti müəyyənləşdirilən daha yeddi şəhid dəfn olunacaq.

Bu barədə Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası məlumat yayıb.

Bildirilib ki, avqustun 15-də hərbiçilər Camalov Elman Hüseyn oğlu, Əbilov Əbülfəz Əbülfəz oğlu, Hüseynov Cavanşir Ərşad oğlu, mülki şəxs Şirinov Tahir Şirin oğlu Abşeron rayonu Mehdiabad qəsəbəsi Şəhidlər Xiyabanında dəfn olunacaq.

Həmçinin hərbiçi İbrahimov Cəmaləddin İbad oğlu Bakı şəhəri, Suraxanı rayonu Əmircan kəndində dəfn olunacaq. Digər hərbiçi Yarıyev Qənbar Teymur oğlu isə Salyan rayonu Şəhidlər Xiyabanında dəfn ediləcək.

Mülki şəxs Zeynalova Təranə (Əsmayə) Davud qızı sabah Bərdə şəhəri Şəhidlər Xiyabanında dəfn ediləcək.

Socidə bir qadın 62 miqrantı evində qeydiyyatda aldırıb

Soçinin Adler rayonunda miqrantların qeydiyyatı ilə bağlı qeyri-adi vəziyyət yaranıb. Yerli sakinin fərdi evində kağız üzərində 62 nəfər qeydiyyatda olsa da, heç biri orada yaşamayıb.

Musavat.com Rusiya mediasına istinadla xəbər verir ki, Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin Krasnodar diyarı üzrə baş idarəsinin mətbuat xidmətinin verdiyi məlumata görə, 49 yaşlı Soçi sakini pul müqabilində evində 62 miqrantın qeydiyyatda alınmasına icazə verib. Eyni zamanda o, xarici vətəndaşları fiziki olaraq mənzillə təmin etmək niyyətində olmayıb.

Qeyd edək ki, son aylarda Rusiyada miqrantlara qarşı aparılan məqsədyönlü sıxışdırma siyasəti nəticəsində belə faktlar aşkarlanır.

“BakıKart” müəmması - vətəndaşların vəsaitləri oğurlanıb?

“Azərbaycan vətəndaşlarının “BakıKart” mobil tətbiqində hesabları və oradakı vəsaitləri silinməyib”.

Bu barədə “Report”-un sorğusuna cavab olaraq Azərbaycan Yürüstü Nəqliyyat Agentliyindən (AYNA) bildirilib.

“Yaranmış texniki nasazlığın aradan qaldırılması istiqamətində işlər davam etdirilir. Sənişinlərdən ictimai nəqliyyatda ödəniş üçün müvəqqəti olaraq “BakıKart” kartlarından və mövcud digər alternativlərdən istifadə etməyi xahiş edirik. Mobil Tətbiqin işi bərpa olunduqdan sonra vətəndaşlar hesablarındakı vəsaitdən istifadə edə biləcəklər”, - deyər məlumatda qeyd edilib.

İlon Mask 235 mlrd. dollar sərvətlə dünyanın ən zəngin şəxsidir

“X” və “Tesla” şirkətlərinin sahibi İlon Mask 235 milyard dollar sərvətlə dünyanın ən zəngin şəxsidir.

APA xəbər verir ki, bu barədə “Bloomberg” agentliyinin bu gün dünyanın ən zəngin iş adamları ilə bağlı dərc etdiyi yeni siyahıda bildirilib. Amerika onlayn pərakəndə satış şirkəti “Amazon”-un yaradıcısı Ceff Bezos ikinci yeri tutmaqda davam edir. Onun sərvəti 193 milyard dollar qiymətləndirilir.

“Meta” korporasiyasının rəhbəri Mark Zukerberq isə 188 milyard dollar sərvətlə üçüncü yerdə qərarlaşıb.

Siyahıya ümumilikdə planetin 500 ən zəngin şəxsinin adı daxil edilib.

Moskva Birjası ticarət əməliyyatlarını dayandırır

Moskva Birjası naməlum səbəbdən bütün ticarət əməliyyatlarını dayandırır.

APA-nın “Interfax”a istinadən xəbərinə görə, bu barədə qurumun yaydığı məlumatda bildirilib.

Qeyd edilib ki, maliyyə qurumu 14 avqustda yerli vaxtla saat 16:18-dən etibarən fəaliyyət göstərmir. Bununla yanaşı, birjanın işini nə zaman bərpa edəcəyi açıqlanmayıb.

Prezident, Milli Olimpiya Komitəsinin Prezidenti İlham Əliyev avqustun 14-də XXXIII Paris Yay Olimpiya Oyunlarında medal qazanmış Azərbaycan idmançılarını və onların məşqçilərini qəbul edib.

Görüşdə çıxış edən dövlətimizin başçısı İlham Əliyev idmançılarımızı gözəl qələbələr münasibətilə təbrik edib: "Siz Yay Olimpiya Oyunlarında ölkəmizi ləyaqətlə təmsil etmisiniz, Azərbaycan Bayrağını ucaltmışınız, bütün xalqımızı sevindirmisiniz. Sizi həm təbrik edirəm, həm də sizə öz təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Olimpiya oyunları bütün digər idman yarışları arasında xüsusi yer tutan bir yarışdır, dörd ildən bir keçirilən idman bayramıdır və əlbəttə ki, hər bir idmançı, hər bir ölkə bu oyunlara xüsusi təhəzzüblə hazırlaşır. Bizim Olimpiya oyunlarındakı uğurlarımız əvvəlki illərdə də, son Oyunlarda da göstərir ki, Azərbaycan güclü idman dövlətidir. Təsədüfi deyil ki, biz bu oyunlarda dünyanın ən güclü 30 ölkəsinin arasında yer almışıq - 2 qızıl, 2 gümüş və 3 bürünc medal, hesab edirəm ki, çox yaxşı nəticədir. İdmançıları, onların məşqçilərini bu gözəl hadisə münasibətilə bir daha təbrik etmək istəyirəm. Onu da bildirmək istəyirəm ki, müsəlman ölkələri arasında Azərbaycan üçüncü yerdə qərarlaşıb. Nəzərə alsaq ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında 57 üzv mövcuddur, hesab edirəm, bu, çox gözəl və tarixi nəticədir. Bütövlükdə komandamızın çıxışına qiymət verərək mən hesab edirəm ki, bizim idmançılarımız ən

“Biz gənc nəslimizlə haqlı olaraq fəxr edə bilərik”

Prezident Paris Olimpiadasında medal qazanmış idmançıları qəbul etdi

yüksək qiymətə layiq olmalıdır. Xüsusilə qızıl medalçılarımızı - Hidayəti və Zəlimi ürəkdən təbrik etmək istəyirəm. Onlar Olimpiya oyunlarının ilk günlərində bu qələbə sevincini xalqımıza bəxş etmişlər. Onların həm peşəkarlığı, həm idman-

dakı uğurları və eyni zamanda, davranış qaydaları, əlbəttə ki, hər birimizi ürəkdən sevindirdi. Onlar uzun illər ərzində öz çəki dərəcələrində liderliyi qoruyublar və bu liderliyi Olimpiya oyunlarında bir daha təsdiq etmişlər. Onların məşqçilərini

təbrik edirəm, Cüdo Federasiyasının rəhbərliyini təbrik etmək istəyirəm. Federasiyada işlər, təlim-məşq prosesi düzgün qurulanda, ab-hava gözəl olanda nəticə də əlbəttə ki, göz qabağındadır.

Daha çox medal qazana

bilərdik, bəli, qazana bilərdik. Amma bu idmandır, idmanda qələbə də olur, məğlubiyyət də olur. Əsas odur bu oyunlar bir daha göstərdi ki, Azərbaycanda idmanın inkişafı ardıcıl sürətdə gedir. Onu da bildirməliyəm ki, bizim idmançılarımız beş idman növündə medallar qazanmışlar: cüdo, boks, taekvondo, yunan-Roma güləşi, sərbəst güləş üzrə. Yeni bu da onu göstərir ki, Azərbaycanda idmanın bir çox növləri inkişaf edir.

Əlbəttə ki, indi müəyyən istirahətdən sonra yeni hazırlıq prosesinə start veriləcək, həm Avropa, həm dünya çempionatlarına

onatlarına hazırlıq işləri gedəcək. Əlbəttə ki, biz növbəti Olimpiya oyunlarına da indidən hazırlaşmalıyıq. Bir neçə idman növündə nəslərin dəyişməsi prosesi gedir. Ona görə təbii ki, biz növbəti Olimpiya oyunlarına bu prizmadan yararlanmaq üçün çalışmalıyıq. Əlbəttə ki, bu nailiyyətlər, eyni zamanda, medallar qazanmış idmançıların məsuliyyətini də artırır. Mən şadam ki, bizim idmançılarımız həm yarışlarda, eyni zamanda həyatda nümunəvi davranış qaydaları göstərirlər. Yəni siz gənclər üçün nümunəsiniz. Gənclər sizə baxıb sizin kimi olmaq istəyəcəklər və bu qələbənin vacib olan tərəflərindən biri məhz bundan ibarətdir".

COVID-19 yenə sərhəddən "boylanır" - pandemiya bitmədimi...

Həkim: "Təhlükəli regionlara səfərlərin məhdudlaşdırılması vacibdir, çünki..."

Ümmumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 pandemiyasının bitdiyini elan etsə də, bir çox ölkələrdə bu virusla bağlı həyəcan davam edir. O cümlədən MDB məkanında da COVID-ə yoluxmaların baş qaldırdığına dair informasiyalar verilir. Rusiyada son həftə ərzində COVID-19 xəstəliyinə yoluxma halları, demək olar ki, 30 faiz artıb. Bu haqda koronavirus infeksiyası ilə mübarizə üzrə

Federal Əməliyyat Qorğahı məlumat yayıb. "Ötən həftə 100 min nəfərə düşən yeni koronavirus infeksiyasına yoluxma göstəricisi əvvəlki həftə ilə müqayisədə 29,1% çoxdur", - deyərək əməliyyat qorğahından bildirilib. Ekspertlər Rusiyanın 59 subyektiində yoluxanların sayının çoxaldığını bildiriblər, 12 regionda isə bu göstərici ölkə üzrə orta göstəricidən daha sürətlə artır. Bu arada İranda və Gürcüstanda

da COVID-ə yoluxmaların çoxaldığına dair məlumatlar gəlməkdədir.

Yaxın günlərdə Paris Olimpiadasında iştirak edən qırxdan çox idmançı da COVID-19-a yoluxmuşdu. Bu barədə Ümmumdünya Səhiyyə Təşkilatının epidemiya üzrə məsul nümayəndəsi Mariya van Kerkxove bildirib: "Burada təəccüblü hal yoxdur, virus bir çox ölkədə

sürətlə yayılır. Son aylarda bir çox ölkədə koronaviruslar yoluxmaları artırır. O cümlədən də Olimpiya oyunlarında", - deyərək Kerkxove bildirib.

Beləliklə, COVID yenidən sərhədlərimizdən "boylanır". Bu nə dərəcədə təhlükəli ola bilər? Yenidən qapanmalar, karantin elan edilə bilərmi? Bu arada Afrikada meymun çiçəyi epidemiyası (mpox) səbəbindən fəvqəladə vəziyyət elan edilib. Məlumatı "Reuters" yayıb. Meymun çiçəyi dünyaya yayıla bilərmi?

Bu arada, Ümmüdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) gələcəkdə pandemiya səbəb ola biləcək ən təhlükəli virus və bakteriyaların siyahısını təqdim edib. Siyahıya hazırda A qrip virusları, qızdırma və meymun çiçəyi də daxil olmaqla, 30-dan çox potensial təhlükəli patogenlər daxildir. ÜST pandemiya kimi fəvqəladə vəziyyətə səbəb olmaq potensialına əsaslanaraq prioritet patogenləri müəyyən edib. Yoluxuculuq səviyyəsi, patogenlik, eləcə də peyvənd və müalicə imkanlarının məhdudluğu kimi meyarlar qiymətləndirilib. Alimlər bu siyahıyı tərtib etmək üçün təxminən iki il vaxt sərf edərək, viruslar və bakteriyalar da daxil olmaqla, 1,6 mindən çox patogen növünü öyrəniblər. Siyahıda patogenlərin də adı salınıb. Belə ki, ən yüksək prioritet patogenlər arasında global COVID-19 pandemiyasına səbəb olan SARS-CoV-2 də daxil olmaqla

koronaviruslar var.

Siyahıya həmçinin Yaxın Şərq tənəffüs sindromuna səbəb olan MERS-CoV virusunun da daxil olduğu merbekoviruslar da var. Digər təhlükəli patogenlər arasında 2022-ci ildə dünya miqyasında epidemiyaya səbəb olan meymun çiçəyi virusu, həmçinin qrip A virusunun altı alt növü, xüsusən də ABŞ-da mal-qara epidemiyasına səbəb olan H5 alt növü daxildir. Bakteriyalar arasında vəba, dizenteriya, ishal və pnevmoniya kimi xəstəliklərə səbəb olanlara üstünlük verilir. Siyahıya, həmçinin, son vaxtlar insanlara yoluxmağa başlayan gəmiricilər tərəfindən ötürülən iki virus və yarasalar tərəfindən ötürülən Nipa virusu da əlavə edilib.

Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda qarşıdan gələn aylarda mötəbər tədbirlər olacaq, dünyanın hər bucağından ölkəmizə qonaqlar gələcək. Belə ki, paytaxtımız növbəti Azərbaycan Qran Prisinə 2024-cü ilin 13-15 sentyabr tarixlərində ev sahibliyi edəcək. 11-24 noyabr tarixlərində isə Bakıda keçiriləcək COP29 çərçivəsində dünyanın təxminən 190-dan çox ölkəsini təmsil edən 80-100 min nəfərə qədər nümayəndə heyətinin qəbul edilməsi gözlənilir. Deməli, ölkəmizdə epidemioloji vəziyyət də kəskinləşə, müxtəlif viruslar yayıla bilər. Əhali təhlükəli viruslardan necə qorunmalı?

İnvaziv ağrı mütəxəssisi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, pandemiyanın bitdiyi elan olunsada da, bu, COVID-19 virusunun bitdiyi anlamına gəlməməlidir. "Yoluxmanın kütləvi hal aldığı hallar zaman-zaman baş verir. Ayrı-ayrı endemik şə-

raitlərdə müxtəlif faktorlardan asılı olaraq bu virusun az, ya da orta, çox səviyyədə yoluxuculuğunun artması hallarına rast gələ bilərik. Əgər iqlim şəraiti əlverişsizdirsə, müəyyən qrup insan yoluxubsa, məsafəyə əməl etmədikləri halda, izdiham varsa virusun yayılma arealı da getdikcə artacaq. Amma epidemiya pandemiya anlamına da gəlmir. Müxtəlif qrip şamları da müəyyən fəsillər zamanı azalır - çoxalır. COVID də bu şamlardan biri olaraq artıq həyatımıza daxil olub. Zaman-zaman alovlanan hallarına regionlarda rast gələcəyik. Bəs nə etməli? Pandemiya dövrünün təcrübəsini yada salmaq qorunma tədbirlərinə riayət etmək lazımdır. Məsafənin saxlanması, maskalardan istifadə və sairə bu qəbildən olan tədbirlərə əməl etmək lazımdır".

O ki qaldı meymun çiçəyinin yayılmasına, həkim deyib ki, bu yoluxuculuğu yüksək olan viruslardandır: "Bu, suçiçəyi ailəsinə aid virusdur. Meymun çiçəyində də əlamətlər bənzər şəkildə gedir. Hərərət, halsızlıq, öskürəklə müşahidə edilir. Meymun çiçəyində bu əlamətlərdən əlavə dəridə qaşınmalar, suluqlu səpkilərin meydana çıxması da özünü göstərir. Eyni zamanda bu virus həm hava damcı yolu ilə keçə bilər, həm də dəri təlminatının pozulması nəticəsində siyrntılar olarsa, bir adamdan digərinə keçmək ehtimalı var. O səbəbdən də COVID-dən necə qorunduqsa, bu virusdan da ehtiyatlı olmalıyıq. Təhlükəli regionlara səfərlərin məhdudlaşdırılması vacibdir. Bu səfərlər vacibdirsə, o zaman səfər zamanı qorunma tədbirlərinə əməl olunmalı, həkim yoxlamasından keçmək lazımdır".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Emin Əmrullayev

Nazir: "Türkiyə-Azərbaycan Universiteti tələbələrini qarşılamağa hazırdır"

"Qardaş Türkiyə ilə Azərbaycan arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığa yeni töhfə olan Türkiyə-Azərbaycan Universiteti (TAU) artıq yeni tədris ilindən tələbələrini qarşılamağa tam hazırdır".

O qeyd edib ki, Azərbaycan Texniki Universitetinin tərəfdaşlığı ilə fəaliyyət göstərəcək TAU-da Orta Şərq Texniki Universiteti (ODTÜ) ilə birgə kompüter mühəndisliyi, İstanbul Texniki Universiteti ilə birgə sənaye mühəndisliyi və Hacettepe Universiteti ilə birgə qida mühəndisliyi ixtisasları üzrə tədris təşkil olunacaq:

"Gənclərimizi ali təhsil sahəsində həyata keçirilən belə əhəmiyyətli layihələrdən fəal şəkildə yararlanmağa çağırıram. Ölkəmiz və təhsilimiz üçün uğurlu olsun!"

1 sentyabrda keçiriləcək parlament seçkiləri öncəsi təbliğat-təşviqat kampaniyası davam edir. Mediada namizədlərin yarışı hiss olunmasa da, sosial şəbəkələrdə xeyli aktivlik var.

Bu seçkinin maraqlı məqamlarından biri də namizədlərin mediada deyil, sosial şəbəkələrdə təbliğata üstünlük verməsidir. Bunun səbəbi nədir? İddialıların xəsisliyi, yoxsa sosial şəbəkələrin ənənəvi medianı üstələməsi?

Qeyd edək ki, artıq bu məsələni tənqid edənlər də var. Belə ki, aparıcı-prodüsər Tarix Əliyev (Tolik) bu barədə sosial şəbəkə hesabında qeyd edib: "Ötən gündən deputatlığa namizədlərin seçki kampaniyasında təbliğat və təşviqat prosesi başlayıb. Çoxları artıq pullarını Instagram və digər sosial şəbəkələrdə reklama xərcləyir. Bu məni çox düşündürür ki, onlar niyə gedib seçki dairələrində iş görmək əvəzinə qapılarda şəkil çəkdirmir, şüar yapışdırırlar?"

Biz vətəndaş olaraq sual veririk, amma onların feyk profilərlə əlaqəli qohumları çıxıb, təriflər yağdırırlar. Mənim qanuni haqqımdır ki, bilim namizəd kimdir.

Instagram-dan səs toplamaqla bitmir, vətəndaşların hörmətini qazanmaq və bunu feyk profilərlə deyil, əməllərlə etmək lazımdır".

Digər məsələ seçkidə iştirak edənlərin təşviqatı necə, hansı üsullarla apar-

masıdır.

Mövzu ilə bağlı **REAL Partiyasının icra katibi, deputatlığa namizəd Natiq Cəfəri** "Yeni Müsavat"a danışib. Natiq Cəfəri bildirib ki, nə imza toplama, nə də təbliğat-təşviqat kampaniyası dövründə hansısa bir maneçilik, problem, neqativ hallarla rastlaşmayıb: "Yeni hələ ki, hər şey qaydasında gedir. Qeyd etdiyim kimi, imza toplama kampaniyası çox rahat keçdi, hazırda isə rahat şəkildə görüşlər keçiririk. Ona görə də düşünürəm ki, bu məsələ belə davam etsə, ötən ilki seçki prosesləri ilə müqayisədə Azərbaycan üçün çox pozitiv dəyişiklik ola bilər. Qeyd etdiyim kimi, imza toplama kampaniyası çox rahat keçdi, hazırda isə rahat şəkildə görüşlər keçiririk. Ona görə də düşünürəm ki, bu məsələ belə davam etsə, ötən ilki seçki prosesləri ilə müqayisədə Azərbaycan üçün çox pozitiv dəyişiklik ola bilər."

O ki qaldı namizədlərin mediada deyil, sosial şəbəkələrdə təbliğata üstünlük verməsinə, artıq bir çox ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanda böyük ekran kiçik ekrana udub. Yeni insanlar hazırda daha çox smartfonlardan, kompüterlərdən istifadə edir, nəinki televiziyalara baxır. Bir sözlə, ənənəvi televiziyalar sosial şəbəkələrə dəqiq udur.

Əlbəttə ki, internet televiziyaları haqda bunu demək olmaz, yeni getdikcə internet televiziyalar daha çox populyarlıq qazanmağa başlayıb. Çünki izlənməsi daha rahatdır, əvvəl canlı yayımda, daha sonra isə YouTube və ya digər platformalar üzərindən izləmək

MSK seçki pozuntuları qeydə alıbmı - açıqlama

Şahin Əsədli: "MSK-nın daxilində doqquz, DSK-ların nəzdində isə üç nəfərdən ibarət ekspert qrupu fəaliyyət göstərir"

olur.

Ona görə də sosial şəbəkələrdə reklam daha effektivdir və çox sayda izləyici olan insanlar üçün daha rahatdır. Məsələn, sosial şəbəkədə mənim 35 mindən çox izləyicim var, istənilən post, yazdığım yazı 10 minlərlə insana çatır ki, bu da bir üstünlükdür".

Natiq Cəfəri qeyd edib ki, sosial şəbəkələrdə təbliğat üçün daha çox sosial şəbəkələrə üstünlük verilməsi bütün dünyada gedən trenddir: "Bugünlərdə Amerikada gedən seçki prosesini izləyirik və müşahidə edirik ki, prezidentliyə namizədlər, Donald Tramp və Kamala Haris ənənəvi televiziyalardan daha çox blogerlərə və yaxud tanınmış iş adamlarına müsahibə verirlər. Məsələn, bir neçə gün öncə Donald Tramp X platforması üzərindən İlon Maska müsahibə verib və artıq yüz milyondan çox izləyici bu verilişi izləyib. Yeni bu, dünyada gedən trenddir və Azərbaycanda da bu trend davam edir.

Məlum olduğu kimi, İctimai TV-də 60-dan çox dairədən namizədi olan partiyaya ödənişsiz efir şəraiti verilib. Qanunvericilikdə də var ki, 60-dan çox dairədən namizədi olan partiyalara pulsuz efir verilməlidir. 60-dan çox dairədən namizədi olan isə Yeni Azərbaycan Partiyasıdır (YAP). Yaxşı olardı ki, İctimai TV-də debatlar olsun və hesab edə bilsək ki, bu, marağa səbəb ola bilərdi".

AĞ Partiya sədri, deputatlığa namizəd Tural Abbaslı da qeyd edib ki, təbliğat-təşviqat işinin ümumi mediada deyil, sosial şəbəkələrdə getməsinin müxtəlif nüansları var: "Nüanslardan biri maliyyə məsələsidir. Belə ki, bir çox media qurumlarının təbliğat-təşviqat müddətində reklam hüquqlu, reklam xarakterli yayımların və yaxud məlumatların verilməsi

qiymətlərinə baxmışam, kifayət qədər çox maliyyə tələb edir. Məlum olur ki, televiziyalarda reklam xarakterli yayımların saniyəsi 25-30 manatdır. Bu baxımdan təbii olaraq namizədlər əsasən sosial mediaya yönəlirlər, çünki orada xidmətlər demək olar ki, pulsuzdur. Hətta kiçik məbləğlərlə reklam yerləşdirə bilərlər, bu məbləğ medianın tələb etdiyi məbləğdən xeyli aşağıdır, üstəlik, çatımlılığı daha geniş əhatəlidir.

Zatən medianın özü də insanlardan aldığı reklam məlumatlarını sosial media vasitəsilə paylaşır. İnsanlar da düşünür ki, əgər belədirsə, özü də bunu edə bilər və xərci daha az olar.

Namizədlərin maddi durumunun yaxşı olmadığı göz önündədir. Təbii ki, maddi durumu yaxşı olan namizədlər də var, amma onların sayı azdır və bildiyim qədər media ilə də müqavilələri var. Yeni burada qətiyyətlə xəsislikdən söhbət gedə bilməz. Biri var ki, pul var xərcləmərsən, biri də var ki, pulun yoxdur xərcləmərsən. Yeni namizədlərin böyük əksəriyyətinin maliyyə vəziyyəti o qədər də yaxşı deyil.

Daha bir məsələ, sosial media çox böyük imkanlar verir və namizədlərin maddi durumundan asılı olmayaraq,

onları bərabərləşdirir. Seçki Məcəlləsinin də fəlsəfəsində namizədlərə bərabər şəraitin yaradılması məsələsi var. Lakin dərindən gedəndə görürsən ki, namizədlər bərabər şəraitdə mübarizə apara bilmirlər. Çünki imkanlı və imkansız namizəd anlayışı var".

"Təbliğat-təşviqat prosesi hazırda necə gedir?" sualımıza isə Tural Abbaslı bu cür cavab verdi: "Burada zəhmət olmasın iki tərəf var - təbliğat-təşviqat aparan tərəf və təbliğat təşviqat aparılan. Burada təbii ki, birtərəfli təbliğat-təşviqat aktiv olması mümkün deyil. Əgər namizəd təbliğat-təşviqat aparırsa, gərək seçicidən geri dönüş alsın və ya seçicilər bu təbliğat-təşviqata reaksiya versin, bu prosesdə öz rollarını oynasınlar.

Burada həm də təcrübəli-təcrübəsiz namizəd məsələsi var. Yeni namizəd var ki, təcrübəlidir, təcrübəsiz, həvəsli və ya həvəssiz, özü iddialı və yaxud namizəd olmasında xəbərsiz olan feyk namizədlər var və bütün bunlar da prosesə təsir edən amillərdir.

Xoşagəlməz amil ondan ibarətdir ki, insanların canında bir qorxu, müdaxilə xofu var. Buna görə də insanlar bu prosesdən əsaslı və yaxud əsassız olaraq çəkinirlər. Məsələn, imzato-

lama kampaniyasından sonra bizə məlumatlar gəlirdi ki, müxtəlif dairələrdə kənd sovetləri və yaxud hansısa partiyalar imza verən şəxslərə zəng ediblər ki, "siz niyə imza verirsiniz, niyə dövlətə qarşı çıxırsınız" və sairə. Bunlar xoşagəlməz nüanslardır və hesab edə bilməyimiz ki, aradan qalxar.

Demokratik seçki keçirmək lazımdır və bu, Azərbaycanın gələcəyi, təhlükəsizliyi, strateji hədəfləri üçün çox önəmlidir".

Bəs bu müddətdə MSK hansısa namizəddən şikayətlər, qanun pozuntularına dair müraciətlər alıbmı?

MSK mətbuat xidmətinin rəhbəri Şahin Əsədli bildirib ki, onlara daxil olan şikayətləri, müraciətləri Seçki Məcəlləsinin tələblərinə və qurumun təsdiqlədiyi müvafiq təlimata əsasən araşdırırlar: "Bundan sonra komissiyanın iclasında müvafiq qərarlar qəbul edilir.

MSK-nın daxilində doqquz, DSK-ların nəzdində isə üç nəfərdən ibarət ekspert qrupu fəaliyyət göstərir. Həmin bu qrupların rəyi əsasında şikayətlər və müraciətlər komissiyanın iclasına çıxarılır. Nəticə olaraq komissiyanın iclasında geniş müzakirə edilib müvafiq qərar verilir".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-ın nüfuz etmək istədiyi regionlarda münaqişələr yaratmaq siyasəti yeni deyil. Qərbin demokratiya adı altında bölgələrə fəlakət gətirməsi də sirr deyil.

Birləşmiş Ştatlar ayrı-ayrı yerlərdə öz hegemonluğunu qorumaq üçün "parçala və hökmranlıq et" siyasətini yürüdür. Rəsmi Vaşinqton bunu həyata keçirmək üçün müxtəlif ölkələrin ərazisində ictimai narahatlığı təşkil edir, iğtişaşların maliyyəçisinə çevrilir və yaxud da rəngli inqilablarla bəyənmədiyi prezidentləri, hakimiyyətləri devirir, yaxud buna cəhdlər edir.

Belə siyasətin ən son nümunəsi kimi Banqladeşdə baş verən hadisələri göstərmək olar. Burada Amerika hərbi bazasının yerləşdirilməsi ilə bağlı münaqişə ciddi siyasi dəyişikliklərin katalizatoruna çevrildi və baş nazir Şeyx Hasinanın ölkədən qaçmasına səbəb oldu. O, tərəfdarlarına yazdığı məktubda ABŞ-ı etirazları qızışdırmaqda ittiham edib: "Meyitlərin kortejini görməmək üçün istefa verdim. Onlar tələbələrin meylləri vasitəsilə hakimiyyətə gəlmək istəyirdilər, lakin mən buna imkan vermədim və baş nazirlikdən istefa verdim. Sent-Marten adasının suverenliyindən imtina edib Amerikanın Benqal körfəzinə nəzarət etməsinə icazə versəm, hakimiyyətdə qala bilərdim".

Banqladeşdəki hadisələrə paralel olaraq, iyun ayında Keniyada da oxşar qaydada hadisələr baş verdi. Lakin bu Afrika ölkəsinin lideri Şeyx Hasinadan fərqli olaraq postunu qoruyub saxlaya bilib. Banqladeş və Keniyadakı hər iki vəziyyət ABŞ-ın Vaşinqtonun tələblərini yerinə yetirməkdən və ya suverenliklərini təhvil verməkdən imtina edən hökumətlərə qarşı "rəngli inqilab" kimi qəbul edilə bilər.

Digər tərəfdən, iyul ayında litium hasilatına qarşı etirazların başladığı Serbiyanı götürək. Litium hasilatının qarşısının alınması tələbi ilə başlayan mitinqlərdə tezliklə ölkə prezidenti Aleksandr Vuçiçin istefasını tələb etməyə başlayıblar. Ən maraqlısı isə odur ki, bu ölkədə etirazlar əsasən Amerika QHT-ləri tərəfindən dəstəklənir. Və bu mitinqlərin kütləvililiyini nəzərə alsaq, Vaşinqtonun bu Balkan ölkəsindəki daxili proseslərə hansı real siyasi təsir göstərdiyinə dair nəti-

ABŞ bölgəni qarışdırmaq istəyir - məkrli plan

Birləşmiş Ştatlar Cənubi Qafqazı "ələ keçirmək" üçün Ermənistan üzərindən oyunlar qurmağa başlayıb; demokratiya kələyi baş tutmayan Qərb yeni hikkəli texnologiyalara əl atır

cə çıxara bilərik.

Bizə yaxın olan Gürcüstanı nəzərdən qaçıra bilmərik. "Xarici təsirin şəffaflığı haqqında" və ya "xarici agentlər haqqında" qanunun qəbul edilməsinə görə ABŞ və Avropa İttifaqı tərəfindən hər cür təqib və qınaqlara məruz qalıb.

ABŞ-ın burnu indi də Cənubi Qafqazda, daha dəqiq desək, Ermənistan-Azərbaycan sərhədində görünür. Sülh müqaviləsi ilə bağlı danışıqların getdiyi bir məqamda Amerika gizli şəkildə Ermənistana bir ucdan silah daşıyır və bunu şərh etməkdən yayınır.

ABŞ bizim regionda nəyə nail olmaq istəyir? Ermənistanın əli ilə nələr etmək niyyətindədir?

Məsələ ilə bağlı Musavat.com-a danışan politoloq Tofiq Abbasov bildirib ki, ABŞ kimi güc mərkəzləri böyük həvəs və istəklə münaqişə ocaqları yaradırlar, çünki bu, onlara müdaxilə imkanı verir: "Digər tərəfdən də öz siyasi hədəflərini uzaqlarda həyata keçirmək şansını verir. Münaqişə ocaqları hegemon qüvvələrə birinciliyin

kimdə olduğunu göstərmək imkanını verir. ABŞ-ın əsas qayəsi ondan ibarətdir ki, dünya nizamını sona qədər çökdürsün.

Hazırda Ermənistanı yenidən silahlandırmaqla revanşizm ruhunu qidalandırır və ATƏT-in Minsk Qrupunu yenidən oyatmaq istəyir.

Bu, ondan xəbər verir ki, ABŞ və Qərbin bezi daireləri üçün qondarma Qarabağ və ya Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsi bitmiş sayılır. Onlar hələ son şansıdan istifadə etmək istəyirlər. Hesab edirlər ki, mübahisəli məqamlar sona çatmayıb və bundan istifadə edərək Azərbaycana təzyiqlər göstərsinlər.

ABŞ dünya birliyini global müharibə ilə hədələyir. Bəs bu global müharibəyə yol açanlar kimlərdir? Burada Rusiyanın da böyük günahı var. 2022-ci ildə Ukraynaya xüsusi əməliyyat adı altında müdaxilə etdi. Və əsas gücü ora yönəltdi. İsrailin də müəyyən suçu var. Fələstinlə münaqişələr fonunda Amerikaya çox böyük şanslar yaradır.

Bir məqamı da qeyd edim. Hazırda Kursk vilayə-

tinə daxil olan Ukrayna ordusunun tərkibində ABŞ və Böyük Britaniyada təlimlər keçmiş xüsusi dəstələr var. Onlar Rusiya ordusuna qarşı mübarizəni böyük məharətlə davam etdirdilər. Kurska ona görə daxil oldular ki, Sunca məntəqəsinin ətrafında qazpaylayıcı stansiya var. O stansiyadan Avropaya qaz ixracatı davam edir. Onu alanlar içərisində Slovakiya, Sloveniya, Avstriya kimi ölkələr var.

Məhz ora müdaxilə etməklə qazpaylayıcı stansiyanın fəaliyyəti dayandırıla bilər. Bu, artıq fors-majordur. Ancaq fors-major ətrafında baş verən hadisənin günahı kimin üzərinə düşəcək? Əlbəttə, Rusiyanın. Çünki hadisələr Rusiyanın ərazisində baş verir. Çalışılar ki, Rusiyanın borc yükünü, iqtisadi çətinliklərini artırınsınlar. Burada biz geosiyasi və geoiktisadi oyunun elementlərini görürük. Bütün bu proseslərdə pozucu dəst-xətti görürük. Məqsəd isə xaos yaratmaqdır".

Politoloqun sözlərinə görə, Qərb birlikləri Ermənistanı silahlandır-

maqla Azərbaycana basqı cəhdi edir: "Hamısı düşünlmüş şəkildə baş verən proseslərdir. Əksər oyunçuların məqsədi odur ki, dövlətlər görünməmiş çətinliklərlə üzləşsinlər və güc mərkəzlərindən imdad diləsinlər. Ancaq hər şey onların yazdığı ssenari ilə olmur. Ermənistan onsuz da məşə dövlətdir. Onun 90 faiz ərazisi Azərbaycana məxsus torpaqlardır. Bu dövləti zorla yaratdılar. Dövlətin özünün müstəqil,

dan böyük pullar qazanırlar. Ancaq bu, müvəqqəti bir canlanmadır. Ermənistanın çox ciddi problemləri var. Onların öhdəsindən gəlmək üçün antiböhran proqramı həyata keçirməlidirlər.

Təəssüf ki, qonşumuz hələ də məşə rolunda qalır. Azərbaycan isə özü öz siyasətini müəyyən edir, heç kimə imkan vermir ki, yuxarıdan aşağı baxsın, onunla ultimatum dili ilə danışsın. Qərarları Bakı verir. İrəva-

suveren siyasəti yoxdur. Digər tərəfdən, ona aydın qərar verməyə imkan vermir.

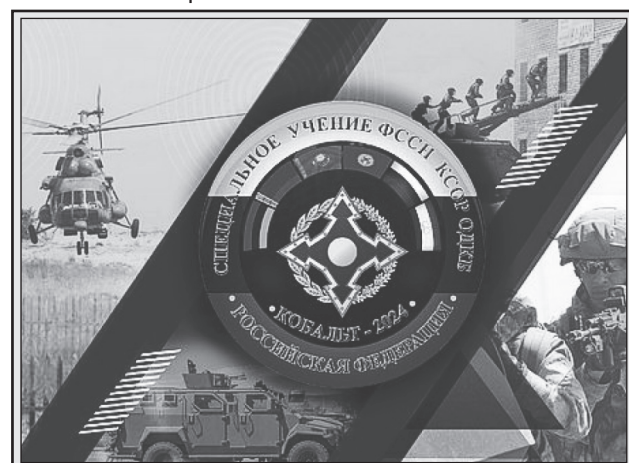
Nikol Paşinyan özünü rahat, sabit apara bilər. Amma bu o demək deyil ki, ölkəsi üçün böyük bir təminat yaradacaq.

Hazırda Ermənistanda Rusiyaya qadağan olunmuş texnologiyaları, qurğuları ötürməklə qara bazar-

nın isə bu səlahiyyəti yoxdur. Kilsə, diaspora və güc mərkəzləri əlini bağlayıb".

Beləliklə, aydın olur ki, yaxın aylarda ABŞ Cənubi Qafqazda hansısa oyunlara start verə bilər. Ancaq bütün hallarda onların Azərbaycana, onun monolit siyasətinə, iradəsinə təsir etmək imkanları məhduddur.

□ **Şahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Məşavət"

Rusiya KTMT-nin təlimləri başlayıb, Ermənistan iştirak etmir

Rusiyanın Novosibirsk vilayətində Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzv dövlətlərin "Kobalt-2024" hərbi təlimləri başlayıb.

APA-nın TASS-a istinadən xəbərinə görə, Ermənistan budəfəki manevrlərdə də iştirak etmir.

Qeyd edək ki, adıçəkilən ölkənin mətbuatı ordunun bu təlimlərə qatılmayacağı ilə bağlı xəbərləri avqustun əvvəlindən etibarən tirajlayır.

Sözügədən hərbi manevrlərin avqustun 14-dən 16-dək keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Dünya neft bazarında volatillik yüksək həddə çatıb: bir gün 82-83 dollara qədər qalxan qiymətlər səhəri gün 2-3 dollardan çox ucuzlaşır. İran-İsrail qarşıdurmasının baş verəcəyi gözləntiləri hazırda bazar qiymətlərini 80 dollar civarında saxlayan yeganə əsas amil hesab olunur. Daha az təsirli amil kimi Liviyada hasilatın qismən azaldılması çıxış edir.

Qiymətlərə azaldıcı təsir göstərən əsas amil kimi isə Çin və ABŞ iqtisadiyyatında makroiqtisadi göstəricilərin pisləşməsi çıxış edir. Bu amil əksər beynəlxalq analitik mərkəzlərdə neft tələbatının artım sürətinə dair bədbinlik yaradıb. Neft hasil edən ölkələrin birləşdiyi OPEC-in hesablamalarına görə, 2024-cü ildə dünyada gündəlik neft istehlakı 2,11 milyon barel artaraq sutkada 104,32 milyon barel olacaq. Təşkilatın aylıq hesabatına əsasən, bu, bir ay əvvəlki proqnozdan 140 min barel azdır.

Hesabatda qeyd edilir ki, proqnoza dəyişiklik "2024-cü ilin birinci və ikinci rübündən olan son məlumatları, eləcə də Çində tələb artımı ilə bağlı aşağı gözləntiləri əks etdirir". Həmçinin bildirilir ki, "OECD ölkələrində neft tələbatının sutkada 0,2 milyon barel, digər ölkələrdə isə 1,9 milyon barel artacağı gözlənilir".

Təşkilat analitikləri bu ilin bütün dörd rübü üzrə istehlak təxminlərini azaldıblar: birinci rübdə sutkada 350 min barel - sutkada 103,15 milyon barelə qədər, ikinci rübdə sutkada 90 min barel - 103,7 milyon barelə qədər, üçüncü rübdə gündə 50 min barel - 104,85 milyon barelə qədər, dördüncü rübdə 50 min barel - 105,57 milyon barelə qədər.

2025-ci ildə istehlak artımı proqnozu 60 min barel azaldılıb və OPEC indi neft tələbinin 2025-ci ildə əvvəl gözləniləndən 1,85 milyon barel deyil, 1,78 milyon barel artacağını və 106,11 milyon barel təşkil edəcəyini gözləyir.

İyun ayı üzrə ilkin məlumatlar göstərir ki, OPEC ölkələrində ümumi kommersiya neft ehtiyatları aylıq müqayisədə 14,1 milyon barel azalaraq 2,831 milyard barelə düşüb. Bu, 2023-cü ilin iyun ayı ilə müqayisədə 38,4 milyon barel çoxdur, lakin son beş il ərzində orta göstəricidən 66,8 milyon barel az, 2015-2019-cu illərin orta göstəricisindən isə 116,1 milyon barel azdır.

O cümlədən neft ehtiyatları 17,3 milyon barel azalaraq 1,365 milyard ba-

Neft bahalaşacaq, yoxsa... - proqnoz açıqlandı

Cari ilin sonunadək qiymətlərin Azərbaycan üçün əlverişli həddə qalacağı bildirilir

relə, neft məhsulları ehtiyatları isə 3,1 milyon barel artaraq 1,467 milyard barelə düşüb.

Beynəlxalq Enerji Agentliyi (IEA) də 2024-2025-ci illər üçün global neft tələbi üzrə proqnozunu yeniləyib. Agentliyin aylıq hesabatına görə, 2024-cü ildə gündəlik global neft tələbatı 970 min barel artaraq (proqnoz dəyişməyib), 103,06 milyon barel (proqnoz göstəricisi dəyişməyib) təşkil edəcək.

Bundan başqa, agentlik 2025-ci il üçün müvafiq göstərici üzrə proqnozunu açıqlayıb. Proqnoza əsasən, gələn il global gündəlik neft tələbatı 104,013 milyon barel təşkil edəcək (öncəki proqnoz göstəricisi - 104,04).

ABŞ Energetika Nazirliyi (EIA) 2024-cü ildə Brent markalı neftin qiyməti ilə bağlı proqnozunu 2,3 faiz azaldaraq, bir barel üçün 86,37 dollardan 84,44 dollara endirib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə nazirliyin aylıq hesabatında məlumat yer alıb.

EIA ilin sonuna kimi Brent neftin qiymətinin bir barel üçün 85-90 dollar səviyyəsinə qayıdacağını gözləyir: "Global iqtisadiyyatla bağlı bazar narahatlıqları son günlər neft

qiymətlərini aşağı salsada, biz hələ də OPEC+ razılaşması üzrə neft hasilatının azaldılmasının növbəti üç rüb üçün global ehtiyatları azaldacağını və qiymətləri yüksəldəcəyini gözləyirik".

Bundan əlavə, ABŞ Energetika Nazirliyi 2024-cü il üçün ölkədə neft hasilatı proqnozunu bir qədər azaldıb - sutkada 20 min barel, 13,23 milyon barel. Həmçinin 2025-ci ildə ölkədə gözlənilən neft hasilatı həcmi sutkada 80 min barel azaldılaraq 13,69 milyon barelə endirilib.

ABŞ və Çin iqtisadiyyatına dair ikinci rüb üzrə göstəricilər açıqlanmazdan öncə bazarda nikbinlik yüksək idi. Buna görə də hasilatçılar bazara tədarükləri xeyli artırırdılar. IEA-nın hesablamalarına əsasən iyul ayında global neft tədarükü gündəlik 230 min barel artaraq 103,4 milyon barelə çatıb.

Agentliyin aylıq hesabatına görə, OPEC+ ölkələri tərəfindən hasilatın əhəmiyyətli dərəcədə artması razılaşmadan kənar istehsalçıların itkilərini kompensasiya edib: "Hazırda tədarük pik yay tələbi ilə ayaqlaşmaqda çətinlik çəkir, nəticədə bazarda qıtlıq yaranıb, global neft ehtiyatları kəskin şəkil-

də azalıb".

Bildirilir ki, dörd aylıq artımdan sonra iyunda neft ehtiyatları 26,2 milyon barel azalıb.

Ekspertlər tədarükün artımını Səudiyyə Ərəbistanı və İraqdan tədarükün artması ilə əlaqələndirirlər. Ümumilikdə global neft hasilatı sutkada 103,4 milyon barel təşkil edib ki, bu da bir il əvvəllə müqayisədə 1,8 milyon barel çoxdur və artımın təxminən yarısı ABŞ-in payına düşür.

2024-cü ilin sonuna qədər global hasilatın orta hesabla sutkada 730 min barel artacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da tədarükün rekord həddə - 102,9 milyon barelə çatmasına səbəb olacaq. Mövcud könüllü azalmalar davam edərsə, qeyri-OPEC+ hasilatının sutkada 1,5 milyon barel artacağı, OPEC+ ölkələrində isə hasilatın 760,000 barel azalacağı gözlənilir. Gələn il global tədarükün sutkada 1,9 milyon barel artaraq 105 milyon barelə yaxın yeni illik maksimuma çatacağı proqnozlaşdırılır.

OPEC-in hesablamalarına görə, iyulda OPEC-ə daxil olan 12 ölkə gündəlik 26,75 milyon barel neft hasil edib ki, bu da iyun ayı ilə müqayisədə gündə 185

min barel çoxdur. Ötən ay Səudiyyə Ərəbistanı, İraq və İranda hasilat artıb, Liviyada isə azalıb.

OPEC+ ittifaqına daxil olan, lakin OPEC-ə daxil olmayan ölkələr iyulda sutkada 14,16 milyon barel hasil edib ki, bu da iyun ayı ilə müqayisədə 68 min barel azdır - Rusiya, Qazaxıstan və Cənubi Sudanda hasilat azalıb. Lakin bu azalmaya rəğmən Rusiya OPEC+ çərçivəsində müəyyən olunan limitdən çox neft hasil edib. Belə ki, Rusiyada neft hasilatı iyunda sutkada 9,115 milyon bareldən iyulda 9,089 milyon barelə (gündə 26 min barelə) azalıb. Müəy-

mərkəzlər aviasiya sektorundan və neft-kimyadan gündəlik 1,6-2 milyon barel artım proqnozlaşdırır.

2024-cü ilin sonuna global neft tələbinin sutkada 104,7 milyon barelə çatacağı gözlənilir və bir çox agentliklər neft tələbat proqnozlarını artırmağa davam edir. Qarşıdakı bir neçə ay ərzində strateji neft ehtiyatının (SPR) doldurulması kimi sağlam neft tələbini dəstəkləyəcək planları görürük". Şirkət rəhbəri əlavə edib ki, kommersiya neft ehtiyatlarının hazırkı səviyyəsi indi orta beş illik səviyyədən aşağıdır.

Qeyd edək ki, 2022-ci ildə ABŞ Rusiya neftindən imtina etməsi və neftin qiymətinin artması fonunda özünün strateji neft ehtiyatlarından bazara 210 milyon barel neft çıxarmağa qərar verib. Bu, ölkənin strateji ehtiyatlarının azal-

yən edilmiş OPEC+ planına görə, iyulda Rusiyada neft hasilatı sutkada 8,978 milyon barel, yəni 111 min barel az olmalı idi. OPEC-in dərc etdiyi göstəricilər ikinci dərəcəli məlumat mənbələrindən alınan məlumatlara əsaslanır. Keçən həftə Rusiya Energetika Nazirliyi iyulda Rusiyanın hasilatı OPEC+ hədəflərini "avqust və sentyabr aylarında tədarük cədvəlində birdəfəlik problemlərə görə 67 min barel aşağıda" açıqlamışdı.

Maraqlıdır ki, neft hasilatçıları tələb və qiymətlərlə bağlı nikbinliyi saxlayırlar. Dünyanın ən böyük neft hasilatçılarından olan "Saudi Aramco"-nun baş direktoru Amin Nasser hesab edir ki, dünyada neft və neft məhsullarına tələb yüksək olaraq qalır. Onun fikrincə, Çinin iqtisadi artımının ikinci rübdə yavaşlamasına baxmayaraq, neft və neft məhsullarına global tələbat güclü olaraq qalır.

Nasser qeyd edib ki, ABŞ-in neft emalı sektoru demək olar ki, maksimum gücü ilə işləyir - son bir neçə ayda təxminən 93 faiz: "Bu ilin ikinci yarısında biz neft tələbatına daha da artacağını gözləyirik. Bəzi

masına səbəb olub. ABŞ-da tələbin mövsümi artımı hesabına ölkədə strateji ehtiyatlardan istifadə sürətlənib və onların həcmi son 5-6 həftə ərzində davamlı olaraq azalır. Dünya bazarında neft qiymətlərinin sabitləşməsində bu amil də xeyli dərəcədə rol oynayır.

Hələlik neft bazarında ki qiymətlər Azərbaycan kimi hasilatçılar üçün komfortludur. İndiyədək Azərbaycan neftinin qiyməti dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan 75 dollardan aşağı düşməyib. Beynəlxalq təşkilatların proqnozları Azərbaycan neftindən 4-5 dollar ucuz satılan Brent etalon markası üzrə hesablanıb. Bu isə ən azı cari ilin sonunadək qiymətlərin Azərbaycan üçün əlverişli həddə qalacağından xəbər verir. Bu isə ölkə büdcəsinin gəlirlər hissəsinin icrasında hər hansı problemin olmayacağından xəbər verir. Eyni zamanda neft qiymətlərinin büdcə səviyyəsindən yüksək olması ölkəyə xarici valyuta axınının davam edəcəyi deməkdir. Bu isə getdikcə artan idxal fonunda mühüm müsbət amildir.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Məsəvi"**

Müdafiə Nazirliyini talayanlara qarşı sərt mübarizə - yeni həbs

Nəcməddin Sadıkovun adamları, yoxsa...; "Onlar dövlətə və xalqa xəyanət edib, belələrinin cəzası ağır olmalıdır ki, gələcəkdə orduda kimse "varlanmaq" barədə düşünməsin"

Müdafiə Nazirliyində illərdir həbslər aparılır, korrupsiyaya qarşı tədbirlər görülür, neçə-neçə yüksək vəzifəli zabitin məhkəmələri hazırda da davam edir. Ancaq dövlətin bel sütunu olan Müdafiə Nazirliyində korrupsionerlər hələ də mövcuddur. Bu qədər səs-küylü hadisələrdən sonra məhkəmələrdə zabitlər mühakimə olunduğu vaxtda - 2023-2024-cü illər ərazində MN-də də korrupsiya davam edib!

Bu faktlara görə Müdafiə Nazirliyindəki xüsusilə külli miqdarda yeyintiyə görə daha bir zabit həbs edilib. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, MN-in N sayılı korpusunun Maliyyə xidmət rəisi vəzifəsini icra edən Namiq Mirzəyev barəsində Səbəyel Rayon Məhkəməsi tərəfindən həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Belə ki, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən həyata keçirilmiş əməliyyat tədbirləri zamanı Namiq Mirzəyevin Müdafiə Nazirliyində məlum maliyyə araşdırmaları və həbslərdən sonra da 2023-2024-cü illərdə eyni üsullarla, xüsusilə külli miqdarda dövlət vəsaitini mənimsəmə əməllərini davam etdirdiyi məlum olub.

Qeyd edək ki, N.Mirzəyev bir müddət əvvəl Müdafiə Nazirliyindəki, xüsusilə külli miqdarda mənimsəməyə görə həbs edilmiş Maliyyə-Büdcə İdarəsinin rəisi, general-mayor Nizami Məmmədov və digərlərinin barəsində olan cinayət işi üzrə məhkəmədə şahid qismində ifadə vermişdi.

Hazırda DTX-də istintaqı aparılan cinayət işi üzrə Namiq Mirzəyev Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (xüsusilə külli miqdarda mənimsəmə) maddəsi ilə ittiham olunur.

Belə düşünmək olarmı ki, Müdafiə Nazirliyində Nəcməddin Sadıkovun basdırdığı minalar hələ da-

vam edir? Yoxsa yeyintilərin davam etməsində digər rəhbər işçilər də suçludur? MN-də niyə korrupsiyanın, talamaların qarşısını almaq mümkün olmur? Görünən budur ki, dövlət bu məsələyə qarşı sərt tədbirləri davam etdirir.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu korrupsioner şəxslərin ən ağır cəzalara məhkum olunmaları barədə çağırış etdi: "Prezident İlham Əliyevin ordu ilə bağlı tapşırığı məlumdur: "Azərbaycan ordusu Türkiyə ordusunun kiçik modelinə çevrilməlidir". Bu günə qədər Türkiyə ordusunda korrupsiya ilə bağlı fakt eşitməmişəm, başqa problemlər olub, ancaq türk zabitinin orduya ayrılan vəsaiti mənimsədiyi barədə fakta malik deyiləm. Özünə hörmət edən zabit dövlətin malına göz dikməməlidir. Təəssüf ki, Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi sisteminə illər uzunu korrupsiyaya qurşananlar olub. Bu faktlar barədə keçmiş müdafiə

naziri Səfər Əbiyevin dövründə də yazılar yayımlanırdı. Elə Səfər Əbiyevin özünü götürün, Çexiyada mülkündə yaşadığına dair məlumatlar var. Birincisi, o bu mülkü hansı vəsaitlə alıb? İkincisi, Azərbaycanın müdafiə naziri çalışan şəxs dövlət sirrinə malikdirsə, beləsinin xaricə köçməsinə gerek imkan verilməyeydi. Zakir Həsənov müdafiə naziri təyin olundandan sonra orduda ciddi yoxlamalar başladı. Orduda maliyyə sisteminə çalışanlar milyonlarla yeyintiyə yol veriblər, onlar məhkəmədə bunun haqqında elə danışır ki, sanki adi bir hadisədir. Onlar dövlətə və xalqa xəyanət edib, belələrinin cəzası ağır olmalıdır ki, gələcəkdə orduda kimse "varlanmaq" barədə düşünməsin. Müdafiə Nazirliyi sisteminə digər problem uzun illər Türkiyənin hərbi akademiyalarını bitirən məzunların təhsillərinə müvafiq işlə təmin olunmamaları olub. İndi vəziyyət düzəlib. Keçmiş sovet və Rusiya hərbi

akademiyalarının məzunlarının bir qismi Türkiyədə təhsil alanların qarşısını kəsməyə çalışırdılar. Bu şəbəkənin başında keçmiş baş qərargah rəisi Nəcməddin Sadıxov dayanıb. Korrupsiya ilə bağlı məhkəmələrdə ən çox adı çəkilənlərdən biri məhz Nəcməddin Sadıkovdur. Müttəhimlərin əksəriyyəti korrupsiya yolu ilə əldə etdiklərinin bir qismini Nəcməddin Sadıkovla bölüşdüklerini bildirirlər. Belə olan halda ya Nəcməddin Sadıkov ifadə vermək üçün məhkəməyə çağırılmalı, ya da onun haqqında cinayət işi açılmalıdır. Onu xaricdən qoruyan sirli əlin təsirindən qurtulmaq lazımdır. Həmin "sirli əlin" özünün vəziyyəti ağırdır. Tərtər hadisələrini törədən də ən ağır cəzalara məhkum olunmalıdırlar. Hərbçilərə işgəncə verənlər və buna seyrçi qalan zabitlər qanun qarşısında cavab verməlidirlər. Bu, qara ləkədir. Bunun da arxasında xarici əlin olması da ciddi şübhələr var.

Dövlət büdcəsinin profisiti 3 dəfəyə yaxın artıb

2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında Azərbaycanın dövlət büdcəsinin gəlirləri ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 20,3% artaraq 22 milyard 584,9 milyon manat təşkil edib. 2023-cü ilin eyni dövründə bu rəqəm 18 milyard 766,6 milyon manata bərabər olub.

"APA-Economics" Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, bu ilin yanvar-iyul aylarında büdcənin xərcləri 10,4% artaraq 19 milyard 458,4 milyon manata yüksəlib. 2023-cü ilin ilk 7 ayında büdcə xərcləri 17 milyard 620,5 milyon manat təşkil edib.

Bu ilin ilk 7 ayında dövlət büdcəsinin profisiti 3 milyard 126,5 milyon manat təşkil edib ki, bu da ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 2,7 dəfə çoxdur. 2023-cü ilin eyni dövründə bu rəqəm 1 milyard 146,1 milyon manat təşkil edib.

Ordumuz belələrindən təmizlənməlidir. Bunu bizdən torpaqlarımızın azad olunması uğrunda şəhid olanların ruhu da tələb edir".

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd hər şeyi Nəcməddin Sadıkovun ayağına bağlamağı doğru hesab etmir: "Müdafiə Nazirliyinin ən çox istədiyi şeylərdən biri qurumun qapalı olması, ictimai nəzarətin olmamasıdır.

Müdafiə Nazirliyi elə davranır ki, bu qurum haqqında danışmaq, yazmaq olmaz, hər şey sanki məxfidir. Təbii ki, buna dəstək verən medialar və bəzi jurnalistlər oldu. Nazirlik bir çətin formalaşdırdı və o çətin altında qanunsuzluqlar etmək daha asan oldu. Əslində Müdafiə Nazirliyi ölkənin ən açıq qurumudur. Hər rüb yüzlərlə çağırışçı ordu sıralarına gedir, yüzlərlə vətəndaş da hərbi xidmətini başa vurub geri qayıdır. Azərbaycan Ordusunda Nəcməddin Sadıkov erası bitib. Bütün qanunsuzluqlar onun adı ilə bağlanılır. Bunun haqlı tərəfləri də həddindən artıq çoxdur. Nəzərə almaq lazımdır ki, Nəcməddin Sadıkovun vəzifədən getməsinin üzərindən 4 il keçir. Deyişən nə olub? Öncə buna cavab tapmaq lazımdır. Nəcməddin Sadıkov gedəndən sonra deyisən çox şey var? Düşünürəm. Ordu iyerarxiya sistemi ilə idarə olunur. Lap hesab edək ki, hansısa zabit korrupsiya əməli törədir

və bundan heç kimin xəbəri olmur? Hər şeyin raportlaşdırıldığı, sənədləşdirildiyi, bir sənədə bir neçə vəzifəlinin imza atdığı bir sistemdə hansısa zabitin təkbəşinə, özündən yuxarı vəzifədə olanların xəbəri olmadan qanunsuz əməl törətməsi mümkün deyil. Hər şeyi Nəcməddin Sadıkovun üzərinə atmaq çox asandır, çünki törətdikləri əməlləri nəzərə alsaq, ona yapışır. Ancaq indi baş verənləri də yalnız onun adı ilə bağlamağı doğru hesab etmirəm. Nəcməddin Sadıkov nə boyda gücdür ki, indi də orduya müdaxilə edə bilir? Yaxud Müdafiə Nazirliyi o qədərmi zəifdir, Nəcməddin Sadıkovun əlin-qolun ordudan kəsə bilmir?

Son vaxtlar nümayəndələri ən çox həbslərə məruz qalan qurum Müdafiə Nazirliyidir. Təkcə həbslərlə qanunsuzluğun kökü kəsiləcəkmi? Qətiyyənlər! Həssas edirəm ki, şəffaflıq, ictimai nəzarət formalaşmadıqca, bu cür problemlər davam edəcək. Azərbaycan Ordusu Türkiyə modelinə keçid edib. Bu, təkcə ştat strukturu ilə bağlı olmamalıdır. Türkiyədə orduya kifayət qədər ictimai nəzarət var. Xərclənən hər qəpiyin hesabı verilir. Azərbaycanda Müdafiə Nazirliyindən nəyinse hesabını soruşmaq qeyri-mümkündür. Dövlət büdcəsindən ən çox vəsait ayrılan quruma ictimai nəzarət mütləqdir".

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Məsəvi"

Saqqallı tətbiq

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Əgər BBC kimi dünyada tanınan xəbər agentliyi öz buraxılışında bunu xüsusi vurğulamasaydı, bu tema heç mənim ağıma gəlməzdi. Ancaq agentlik elə bu cür də yazmışdı: “Olimpiadanın sürprizlərindən, gözlənilməz hadisələrindən biri də Azərbaycan güləşçilərinin son 30 ildə ilk dəfə medalsız qalmasıdır”. Bir tərəfdən uğursuzluğa məyus olsan da, idmanımıza beynəlxalq diqqət maraqlı gəlir.

Doğrudan beləymiş. 1996, ABŞ olimpiadasında güləşçilərimiz 1 gümüş; 2000 Avstraliya və 2004 Yunanıstanda 1 qızıl; 2008 Pekin - 1 gümüş, 2 bürünc; 2012, London - 2 qızıl, 2 gümüş, 3 bürünc; 2016, Braziliya - 3 gümüş, 6 bürünc; 2020, Yaponiya - 1 gümüş, 2 bürünc medal alırlar. Son Paris olimpiadasında isə BBC həmin xəbəri verənəcən medal yox idi, ancaq sonrakı günlərdə, deyəsən, 2-3 bürünc aldıq.

Bəs həmişə el arasında populyar olan güləşin tənezzülündə günahkar kimdir? Niyə azərbaycanlı güləşçi Pərviz Nəsimov Ukrayna bayrağı altında uğurla çıxış edir, gümüş medal aldı, biz isə İrandan və Dağıstandan güləşçi yığılır? Ukraynadakı güləş məşqçisi Yaşar Nəsirovu bura gətirmək mümkün olmayıbmı? Yoxsa neft pullarını əcnəbilərə yedirtmək məsləhətdir?

Əlbəttə, bunlar ritorik suallardır. Əslində yuxarıda yazdığım kimi, mən heç güləşlə (oxu: siyasətlə) maraqlanmıram. Sadəcə, tragikomik mənzərədir ki, hər iki oğlan uşağından birinin “güləşə getdiyi”, məşqçilərin balaca uşaqları yerə cırıb öldürdüyü, sınıq qulaqla el arasına çıxmağın fəxr sayıldığı (Sumqayıt bazarında bir yer var, orda oğlan uşaqları pul verib qulaqlarını sındırırlar ki, güləşçiye oxşasınlar) məmləkət olimpiadaya bu idman növü üzrə göndərməyə adam tapmır.

Hərçənd “tapmır” yazmaq da düz deyil, Parisə göndərdiyimiz heyətdə ən çoxu elə güləşçilər olub - 48 nəfərdən 12-si.

İşi iş bilənə tapşırmayanda qəribə hallar ortaya çıxır. Məsələn, bugünlərdə paytaxt nəqliyyatında işlədirlən “Bakıkart” sistemində nasazlıq yaranmışdı. Daha dəqiqi, tətbiqin mobil telefonlardakı proqramı çökmüşdü. Sərnişinlərə məsləhət gördülər ki, hələlik kartın özündən yararlanın.

Belə hallar mümkündürmü? Təbii. Elektron sistemlərdə, internetlə işləyən mexanizmlərdə və tətbiqlərdə vaxtaşırı bu cür problem çıxa bilər. Ancaq söhbət həmin problemi nə qədər vaxta aradan qaldırmaqdan gedir! Mən yazını yazanda “Bakıkart” bu gülünc problemin əlində hələ girinc qalmışdı. Düz 5 gün idi! Halbuki eşşək boyda Feysbuk, Vatsap-zad çökəndə görürsən 1 saata təmir edirlər.

Axırda rəhbərlik məcbur oldu kart idarəsinin müdiri ni dəyişsin. Dünən xəbər lentində belə söhbət gördüm. Yəqin müdiri dəyişmək kart tətbiqini tənzimləməkdən daha asan imiş. Buna da min şükür.

Halbuki paytaxt nəqliyyatında gediş haqqı niyə bir sistemlə, monopoliya üzərindən ödənilir, bunu izah edən yoxdur. “Bakıkart” və onun sahibi “K Group” MMC bu üstünlüyü, görəsən, hansı tenderdə udub? Niyə çoxlu şirkətlər olmasın? Güzəştli kartlar, bonuslar, günlük və o cümlədən gediş sayı artdıqca ödəniş məbləği azalan kartlar yoxdur? Halbuki ortada az pul fırlanmır. Gedişə ödədiyimiz hər 50 qəpiyin 5 faizi “Bakıkart”ın ci-bişdanına gedir. Milyonlar qazanırlar, ancaq bir mobil tətbiqi 1 həftə düzəldə bilmirlər.

Görəsən, Dağıstandan mobil tətbiq almaq olarmı? Belə, saqqallı bir tətbiq. Ağzı dualı, əlində də təsbeh olsun.

Türkiyənin Prezident Administrasiyasının Müdafiə Sənayesi Komitəsinin sədri Haluk Görgünün rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Azərbaycanda səfərdədir. “Yeni Müsavat”ın verdiyi xəbərə görə, o, səfər çərçivəsində hərbi və müdafiə sahəsində məsul şəxslərlə mühüm görüşlər keçirib. Avqustun 13-də Azərbaycan müdafiə nazirinin müavini - baş direktor Aqil Qurbanov Haluk Görgünün rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb. H.Görgün Azərbaycanla Türkiyə arasında həyata keçirilən birgə istehsalat layihələrinin ordularımızın müdafiə qüdrətinin artırılması baxımından faydalı olacağını əminliklə qeyd edib. Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri Cahit Bağcı və bu ölkənin aparıcı hərbi sənaye şirkətlərinin rəhbər heyətinin də iştirak etdiyi görüşdə, həmçinin ölkələrimiz arasında hərbi, hərbi-texniki əməkdaşlığın cari vəziyyəti və inkişaf perspektivləri müzakirə edilib, qarşılıqlı maraqlı doğuran digər məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

PUA-ların istehsalını genişləndirəcək. Əgər Ukraynada hərbi gəmi tikdirə bilirlərsə, deməli, Xəzərdə də istehsalı genişləndirə bilərik, türk texnologiyasına uyğun hərbi gəmilər qurmaq mümkündür.

Ölkələrin hərbi gücləri haqda məlumatları təhlil edən və ABŞ-da yerləşən “Global Firepower” internet saytı 2024-cü il üçün dün-

Azərbaycan və Türkiyə hərbi sənayenin inkışafında yumruq kimi birləşib - yeni mərhələ...

Türkiyənin Müdafiə Sənayesi Komitəsinin sədri Haluk Görgün komandası ilə Bakıda mühüm danışıqlar apardı; **hərbi analitik**: “Zirehli texnika və hərbi aviasiya sahəsində Türkiyə ilə əməkdaşlıq var”

Türkiyə nümayəndə heyəti ölkəmizə səfər çərçivəsində müdafiə nazirinin müavini - Hərbi Hava Qüvvələrinin Komandanı vəzifəsini icra edən general-leytenant Namiq İslamzadə ilə görüşüb. Qonaqlara Hərbi Hava Qüvvələrinin Mərkəzi Komanda Məntəqəsinin yarınma tarixi, icra olunan fəaliyyətlərlə bağlı brifinq təqdim edilib, onları maraqlandıran suallar cavablandırılıb. Nəzərə çatdıraq ki, Türkiyənin hərbi sənaye şirkətlərinin rəhbərləri ilə bir müddət öncə keçirilən görüşün nəticəsi olaraq mühüm anlaşmalar əldə edilmişdi. Məlumatla görə, həmin layihələrin artıq icrasına başlanılır. Hərbi ekspertlər iki qardaş ölkənin hərbi sənaye sahəsində birgə nələri hazırlayacağını düşünür, proqnozları nədir? Bu, biznes və müdafiə baxımından nələri qazandıracaq?

Hərbi ekspert Azad İsa-zadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycan hərbi sənaye kompleksinin formalaşmasında Türkiyə firmalarının böyük təsiri var: “Amma təkcə Türkiyə deyil, İsrail və Pakistanın da burada böyük payı var. Azərbaycan hərbi sənaye kompleksi hazırda daha da genişlənir. Hətta silah bazara öz məhsullarımızı çıxarıq. Ümumilikdə isə Türkiyə ilə vahid şəkildə sistem qurmaq lazımdır. Eyni zamanda Pakistanla hərbi aviasiyada əməkdaşlıq edirik, həmçinin zirehli texnika və hərbi aviasiya sahəsində Türkiyə ilə də əməkdaşlıq var”. **A.İsa-zadə qeyd etdi ki, dronları İsrailə birgə istehsal edən müəssisələr mövcuddur:** “Hətta istisna etməm ki, bunu çox açıqlamırlar, amma kəşfiyyat və texniki-kəşfiyyat sahəsində də Türkiyə ilə ciddi inkişaf getməkdədir. Gələcəkdə Azərbaycan zirehli texnikaların və

yanın ən güclü ordularının siyahısını açıqlayıb. Siyahıda Azərbaycan 59-cu sırada yer alıb. Türkiyə bu dəfə də 3 pillə yuxarı qalxaraq 8-ci sırada yer alıb. 145 ölkənin yer aldığı siyahıda Türkiyə 2023-cü ildə 11-ci, 2022-ci ildə isə 13-cü sırada yer almışdı. “Global Firepower” saytı yanvarda isə Yaxın Şərqi ən güclü ordularını müəyyənləşdirmişdi. Tədqiqat çərçivəsində ölkələrin texnologiyaları, hərbi hissələrin sayı, maliyyə vəziyyəti, logistika, hərəkətililik və coğrafi yerləşmə kimi 60-dan çox amil qiymətləndirilir. Buna əsasən, Türkiyə Yaxın Şərqdə 1-ci yere çıxıb. 2024-cü ildə Türkiyənin müdafiə və təhlükəsizlik sektoru üçün 1.1 trilyon TL (40.4 milyard ABŞ dolları) büdcə ayrılıb. Hazırda Türkiyə dünyanın otuzdan artıq ölkəsinə silah ixrac edir. Azərbaycan Ordusu da öz arsenalını qardaş

Komando kursunun növbəti buraxılışı olub

2024-cü il üçün hazırlıq planına uyğun olaraq, “Komando başlanğıc kursu”nun növbəti buraxılış mərasimi keçirilib.

APA xəbər verir ki, bu barədə MN-dən bildirilib.

Əvvəlcə xalqımızın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Kurs iştirakçılarına Müdafiə Nazirliyi rəhbərliyinin təbrikləri çatdırılıb.

Mərasimdə çıxış edənlər Azərbaycan Ordusunda hərbi qulluqçuların peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi və döyüş qabiliyyətinin artırılmasında bu cür kursların əhəmiyyətini qeyd edib, kursantlara gələcək xidməti fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıblar.

Sonra kurs birincisi tərəfindən yaş kötüyünə rəmzi emblem vurulub, hərbi qulluqçulara sertifikatlar təqdim olunub.

Buraxılış mərasiminin sonunda şəxsi heyət təntənəli marşla tribuna önündən keçib.

ölkədə istehsal olunan silahlarla, hərbi texnika və sursatlarla daha da zənginləşdirib. Ordumuzun silah arsenalında olan “Bayraktar TB2”, “Kargu” PUA-ları, “Kobra” zirehli maşınları, “Qasırğa”, “Sakarya” raket sistemləri, həmçinin digər müasir texnika və silahlar Türkiyədən tədarük edilib. Azərbaycana dost olan və hərbi sahədə geniş əməkdaşlıq edən Pakistan da Türkiyənin ardınca 9-cu sırada yer alıb. Bundan əlavə, Pakistan dünyanın nüvə silahına sahib 9 ölkəsindən biridir. Pakistan ordusu rəsmi olaraq, Pakistan Silahlı Qüvvələri (1947) adlandırılır. Silahlı Qüvvələr Baş Qərargah Komandanlığı tərəfindən idarə olunur.

✒ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

İsrail-İran savaşı kimin marağındadır - Tehran dilemma qarşısında

Politoloq: "Onlar ümid edir ki, Vaşinqton Təl-Əvivi sakitləşdirəcək və bu vəziyyətdən çıxış yolu tapılacaq"

"İranın İsrailə hücumuna bu ölkənin ərazisinə zərbələr endirməklə cavab verəcəyik".

Bu barədə İsrailin "Haley TSAXAL" radiostansiyasının efirində informasiya verilib. Bildirilib ki, hətta İsrail tərəfində dağıntı və tələfat olmasa belə qarşı tərəf çox sərt reaksiya ilə üzləşək. Məlumat əsasən, bu xəbərdarlıq İranın təhdidləri fonunda beynəlxalq ictimaiyyətin rəsmi Təl-Əvivə yönələn təzyiqlərinin azalmasına nail olmaq məqsədi daşıyır. Bu arada İranın Hərbi Dəniz Qüvvələri ölkənin şimalında, Xəzər dənizində hərbi təlimlərə başlayıb. Bu haqda İran KİV-i xəbər yayıb.

Qeyd olunub ki, Astara-da hərbi dəniz bazası ərazisində İran ordusunun dəniz müdafiə təlimi keçiriləcək: "Təlimlə bağlı Astara şəhərinin bəzi yerlərində partlayış səsləri eşidiləcək, əhali üçün narahatlığa heç bir əsas yoxdur". Bu arada ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken təhlükəsizliklə bağlı narahatlıq və İranın mümkün cavab tədbirləri səbəbindən Yaxın Şərqə səfərini təxirə salıb. Yayılan məlumatlar, edilən xəbərdarlıqlar, Blinkenin səfərinin təxirə salınması İran-İsrail müharibəsinin ən məsələsi olduğunu deməyə əsas yaradır. Hazırda aparılan əməliyyatlar son hazırlıq hesab oluna bilər.

mi?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov İranın imicinə dəyən zərbəni aradan qaldırmaqdan başqa yolunun qalmadığını bildirdi: "İran-İsrail arasında münasibətlər müharibə həddində olsa da, hərbi eskalasiya baş verəcəyini düşünmürəm. Tehran dilemma qarşısında qalıb. HƏMAS lideri Haniyənin Tehrandə qətlə yetirilməsi İranın regiona və beynəlxalq nüfuzuna ciddi zərbə vurdugundan və proksi qüvvələrinin güvənini xələl gətirdiyindən cavab tədbiri görmək məcburiyyətindədir. İran həm də İslam liderliyinə iddialı ölkə olaraq dünya müsəlmanlarının da gözündən düşmək istəmir. Ancaq İsrailə birbaşa hücumun ciddi nəticələri olacağından də fərqi yoxdur. Bundan əvvəlki hücumu effektiv və təsirli olmadı. İran diplomatlarının İsrailin hücumu nəticəsində qətlə yetirilməsinə sərt cavab verəcəyini bəyan edən Tehran rejiminin raketləri və dronları hədəfə çatmadan zərərsizləşdirildi. İranın təbliğatına baxmayaraq hərbi arsenalında İsraili çəkəndirəcək və dağıdıcı gücə malik silahları yoxdur. Bir müddət əvvəl İran parlamentinin üzvünün İranın nüvə silahına malik olması barədə verdiyi bəyanat İsraili və Qərbi çə-

kindirici məqsədlər daşısa da heç nəyi dəyişmədi. HƏMAS liderinin qətlindən xeyli müddət keçib, İran hələ də real addımlar atmaqdan, İsrailə vəd etdiyi dağıdıcı zərbələr endirməyə tələsmir. Hələ ki təbliğat müharibəsinə üstünlük verir. İran ordusunun Xəzər dənizində hərbi təlimlərə başlamasının İsrailə aidiyyəti olduğunu coğrafi baxımdan düşünmürəm. Məncə, bu hərbi təlimlər güc nümayişi və mahiyyət etibarilə hədədən başqa bir şey deyil. Həmçinin bunun Bakıya da mesaj olduğu qənaətimdəyəm. Çünki İsrail-Azərbaycan münasibətlərinin indiki yüksək səviyyədə olması Tehran rejimini qəzəbləndirir. İran təbliğat maşını bu münasibətləri ümumilikdə İslam dünyasına xəyanət kimi təqdim etməyə çalışır. Hesab edirəm ki, Qərbi İsrailə hücum etməklə hədələməsi İsrailə və ABŞ-a fürsət verir ki, regiona əlavə hərbi qüvvələr cəmləndirsin, İsraili silahlandırın, müdafiə qabiliyyətini gücləndirsin. Artıq ABŞ İsrailə 20 milyard dollarlıq silah tədarük edəcəyini bəyan edib və həmin silahların ilk partiyası təhvil verilib. Bura hərbi təyyarələr, hərbi texnikalar və öldürücü silahlar, həmçinin müdafiə sistemləri də daxildir. Eyni zamanda Səudiyyə Ərəbistanına indi-

yedək satışına icavə vermədiyi silahların da satışına "yaşıl işıq" yandırılıb. İranın İsrailə təhdidləri fonunda Yaxın Şərq regionu sürətlə silahlanır ki, bunun özü də ciddi risklər yaradır".

Ekspertin fikrincə, İran İsraili düşmən hesab etsə də, birbaşa hərbi əməliyyatlardan çəkinir: "Nəticəsinin nə olacağını bilir. Bundan əvvəlki hücumlarında İsrail itkilər verməsə də, Tehran özgüvən qazana bildi. Ancaq bu dəfə Təl-Əviv İranı bu fürsəti vermək fikrində deyil. Həm də ona görə ki, İranın nüfuz qazanma-

sı onun proksi qüvvələrini cəsarətləndirir ki, bu da arzuolunan deyil. Ən çox ehtimal olunan odur ki, İsrailə birbaşa zərbələr endirmədən çox İranın dəstəklədiyi qüvvələrin vasitəsilə vəziyyəti gərginləşdirə bilər. Burada bir məqamı da xüsusi vurğulamaq istədim. İsrailin İranın hücumuna cavab zərbələri endirəcəyi barədə verdiyi bəyanatın həyata keçməsi daha çox ABŞ-ın buna necə yanaşmasından asılı olacaq. Həm İranı, həm də İsraili qane edəcək hücum baş verməsə, bu, region üçün deyil, global təhlükəsizlik problemlərinə yol açar. Hələ bizə tam məlum deyil ki, İsrailə İran arasında eskalasiya baş verərsə, Ərəb coğrafiyasının və Türkiyənin, Pakistanın mövqeyi necə olacaq. Regiondakı ərəb ölkələrinin İranla münasibətləri soyuq olsa da, İsrailə müharibə həm ölkələrin cəmiyyətlərində birmənalı qarşılanmaz. Bu da rahatlığa öyrəşmiş ərəb ölkələri liderlərini narahat etməyə bilməz. İran istənilən halda imicini bərpa etmək məcburiyyətindədir".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı rəsmi Tehranın çox çətin bir durumla üzləşdiyini qeyd etdi: "İran dilemma qarşısında qalıb: İsrailə cavab zərbəsi endirmədiyi müddətdə onun nüfuzu alt-üst olur, xüsusilə "müqavimət oxu" adlandırılan coğrafiyadakı təsir imkanlarının zədələnməsi riskləri yaranır. Cavab zərbəsi endirəcəyi təqdirdə isə hadisələrin inkişafını proqnozlaşdırmaq çətinidir. Çünki aprel ayında ABŞ-la razılaşdırılmış şəkildə İsrailə PUA və raket zərbələri endirdi. Nəticədə eskalasiya böyümədi. İndi situasiya fərqlidir, İsrail İranı açıq qar-

Livanın cənubu bombalandı, 10 nəfər yaralandı

İsrail Livanın cənubuna aviazərbələr endirib, 10 nəfər yaralayıb.

APA-nın xəbərinə görə, bu barədə yerli mətbuat məlumat yayıb.

Zərbə pilotsuz uçuş aparatı vasitəsilə Əl-Abbasiyə rayonundakı motosiklə endirilib. Zərbə zamanı ətrafdakı nəqliyyat vasitələri də zərər görüb.

Bu gün İsrail-HƏMAS danışıqlarının növbəti raundu olacaq

Qəzza üzrə danışıqların növbəti mərhələsi avqustun 15-də Qətərdə baş tutacaq.

APA TASS-a istinadən xəbər verir ki, bunu İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu'nun Ofisinin müşaviri Dmitri Gendelman deyib.

O bildirib ki, İsrailin nümayəndə heyətinə MOSSAD-in direktoru David Barnea başçılıq edəcək.

Avqustun 9-da Misir və Qətərin dövlət başçıları birgə bəyanatla tərəfləri atəşkəs müzakirələrini bərpa etməyə çağırıb. Onlar həmçinin yekun razılaşmanın mətnini hazırlamağı da öhdələrinə götürüb.

Qeyd edək ki, ötən il noyabrın sonunda Misir və Qətərin vasitəçiliyi ilə bir həftə davam edən humanitar atəşkəs nəticəsində 100-dən çox girov İsrail tərəfinə təhvil verilib.

Son məlumata görə, Fələstin silahlıları 115 nəfəri Qəzzada girovluqda saxlayır.

şıdurmaya çəkir və bununla ABŞ-ın dəstəyini təmin etməyə, həm HƏMAS-a, həm də İranı qarşı üstünlük əldə etməyə çalışır. Yaxud ən azı Hizbullahı ağır zərbələr endirməklə şimal sərhədlərində təhlükəsizliyini təmin etməyi planlaşdırır. Mümkün eskalasiyada İranı qarşı beynəlxalq koalisiyanın yaradılması və müdaxilə edilməsi riskləri də mövcuddur. ABŞ-da Demokratlar da bunu istəmir, lakin İranın cavab zərbəsi ilə başlaya biləcək eskalasiyada İsrailə dəstək verməyə məcbur olacaqlar, bunu etməsələr, seçkilərdə ciddi itki ilə üzləşə bilərlər. Yeni Bayden administrasiyası da çətin vəziyyətdə qalıb. Ona görə

ABŞ başda olmaqla, beynəlxalq ictimaiyyət İranı zərbə endirmək fikrindən daşındırmağa çalışır. Fikrimcə, İran İsrailə cavabı sona qədər gecikdirəcək, Tehrandə ümid edirlər ki, Vaşinqton təhlükəsizliyini təmin etməyi planlaşdırır. Mümkün eskalasiyada İranı qarşı beynəlxalq koalisiyanın yaradılması və müdaxilə edilməsi riskləri də mövcuddur. ABŞ-da Demokratlar da bunu istəmir, lakin İranın cavab zərbəsi ilə başlaya biləcək eskalasiyada İsrailə dəstək verməyə məcbur olacaqlar, bunu etməsələr, seçkilərdə ciddi itki ilə üzləşə bilərlər. Yeni Bayden administrasiyası da çətin vəziyyətdə qalıb. Ona görə

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Son illərdə dələduzluq əməlləri xeyli artıb. Burada bir məqam diqqəti xüsusi cəlb edir: Dələduzluq əməli törədən qadınların sayı da artır. Əksər dələduzluq olaylarında mütləq qadınların iştirakı, təşkilatçılığı həl ələ çıxır.

Son iki fakt elə bir həftə ərzində qeydə alınıb.

Binəqədi rayonunda bir qadının naməlum şəxs tərəfindən aldadılaraq 10 min manat, 10 min dollar və 500 avro pulunun alınması barədə polisə məlumat daxil olub.

Binəqədi RPİ 7-ci Polis Bölməsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə dələduzluq əməlini törətməkdə şübhəli bilinən H.Ələkbərova saxlanılıb. İyun-iyul aylarında isə paytaxt sakini olan bir nəfərin aldadılaraq 98 min 930 manatının ələ keçirilməsi barədə polisə məlumat daxil olub.

Nəsimi Rayon Polis İdarəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlər nəticəsində əməli törətməkdə şübhəli bilinən əvvəllər dələduzluq cinayətinə görə məhkum olunmuş Ruhiyyə Ramazanova müəyyən olunaraq saxlanılıb.

Saxlanılan şəxsə bağlı aparılan araşdırmalarla onun Cinayət Məcəlləsinin 178-ci (dələduzluq) maddəsi ilə axtarıbda olması da müəyyən edilib.

İyunda daha bir dələduzluq və oğurluq maddələri ilə axtarıbda olan şəxslər tutulublar.

Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, Azərbaycan

can Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 178-ci (dələduzluq) maddəsi ilə axtarıbda olan Xırdalan şəhər sakini Ruhiyyə Quliyeva Metropolitendə Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən ya-

duzluq) maddəsi ilə axtarıbda olan Ufat Aslanov isə müvafiq olaraq Nəsimi və Suraxanı Rayon Polis İdarələrinin əməkdaşları tərəfindən tutulublar.

“Azərbaycan Respubli-

yən edilib. Onlardan 1299-u qadın olub. 2022-ci ildə isə 24 min 432 cinayət törətmiş şəxsdən isə 1227-si qadın olub. Yəni qadınların törətdiyi cinayətlər ümumi cinayətlərin az

umatına görə, bu ilin ilk 6 ayı ərzində cinayət törətmiş şəxslərin arasında qadınların xüsusi çəkisi 5,3 faizdir. Məlumatla görə, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə cinayət törətmiş qa-

zımdır: “Cəmiyyətdə qadınların rolu artdıqca, qadınlar tərəfindən törədilən cinayətlərin artması gözlənilməz deyil. Qadınlar zərif cinsin nümayəndəsidir, onlar kişilərə nisbətən daha az cina-

Dələduzluq edənlər arasında qadınlar artıb - səbəb

Mahmud Hacıyev: “Cəmiyyətdə qadınların rolu artdıqca, onlar tərəfindən törədilən cinayətlərin artması gözlənilməz deyil”

xalanıb.

Cinayət Məcəlləsinin 177-ci (oğurluq) maddəsi ilə axtarıbda olan Rəşad İsgəndərli və 178-ci (dələ-

kasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Məlumatı”na görə, 2023-cü ildə 25 min 6 cinayət törətmiş şəxs müəy-

qisini təşkil etsə də, bu, cinayətə meyilli qadınların sayının artdığı həqiqəti dəyişmir. Dövlət Statistika Komitəsinin (DSK) mə-

dınların sayı 10,0 faiz artıb. Qeyd edək ki, 2023-cü ildə qadınların əsasən hansı cinayətləri törətdikləri haqqında məlumat olmasa da, əvvəlki illərin statistikasında qadınlar ən çox dələduzluqda ittiham olunublar.

Qadınların dələduzluq əməlləri törətməsi halları niyə artıb? Onlar insanları daha tez inandırır tora sala bilər, yoxsa səbəbə cinayətlərində qadınlardan iz azdırmaq üçün istifadə olunur? Ümumiyyətlə, bu tip cinayətlərin artmasının sosial səbəbləri nədir?

Keçmiş polis rəisi Mahmud Hacıyev “Yeni Müsavat”a deyib ki, qadınlar tərəfindən cinayətlərin artmasına qanunauyğunluq kimi baxmaq la-

yət törədirlər. Ümumiyyətlə, cinayət törətmək qadınlara xas deyil. Bütün dünyada belədir. Kişilər daha çox cinayət törədir. Qadınların əksəriyyətinin bıçaqlanma, adam öldürmə və digər cinayətlər törətməsi özünü müdafiə xarakteri daşıyır. Adətən qadınlar daha çox zorakılığa məruz qalır və sonu cinayətlə nəticələnir. Qadınlar nadir hallarda öldürür. Qeyd etmək lazımdır ki, ən zəif kişi qadından fiziki cəhətdən güclü olur. Bu zaman da qadın bıçağa əl atmağa məcbur olur. Qadının adam öldürməsinə qəsdən törədilən cinayət demək olmaz. Bu, həmin qadının daha çox özünü müdafiə xarakteri daşıyır. Ən çox ailə problemləri olan qadınlar cinayət törətməyə məcbur olurlar. Dələduzluq isə tamah məqsədilə törədilən cinayətdir. Bu say da kişilərdə daha çoxdur. Cinayəti uşaq da, yeniyetmə, ahlı yaşda insan da, qadın da törədə bilər. Bunu dırnaqarası olsa da, qanunauyğunluq kimi qəbul etmək lazımdır”.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”

İnternetin bahalaşdırılması ilə bağlı araşdırma başladı - kartel sövdələşməsi...

Provayderlər arasında sui-istifadə hallarına yol verilməsi, Rəqabət Məcəlləsinin pozulması faktları var

Son dövrlərdə kütləvi informasiya vasitələrində, bəzi internet provayderlərinin rəsmi internet sahifələrində, habelə sosial şəbəkələrdə genişzolaqlı internet xidmətləri bazarında fəaliyyət göstərən təbii inhisar subyektləri və bir sıra özəl provayderlər tərəfindən internet xidmətlərinin minimum tariflərinin yüksəldilməsinə dair xəbərlər yer alır. Məsələ ilə əlaqədar İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinə də çoxsaylı vətəndaş müraciətləri daxil olur.

“APA-Economics”

Dövlət Xidmətinə istinadən xəbər verir ki, internet provayderləri tərəfindən nəzərdə tutulan dəyişikliklərdən sonra sürəti 40 mbit/s və aylıq xidmət haqqı 18 manat olan cari minimum tarifli fiber optik internet xidmətlərinin 100 mbit/s-lik sürət və aylıq xidmət haqqı 25 manat

olan tariflə əvəzlənəcəyi məlum olub.

Bildirilib ki, nəticə etibarilə, müştərilər (o cümlədən istehlakçı) üçün formalaşan minimum fiber optik internet xidməti tarifi dəyəri kəskin yüksəl-

miş olacaq: “Bundan əlavə, daha aşağı internet sürəti (100 mbit/s-dən aşağı) seçmək istəyən müştərilərin seçim imkanlarının məhdudlaşdırılacağı və onların alıcılıq qabiliyyəti nəzərə alınma-

dan yüksək sürətli internet paketlərinin yüksək qiymətə təqdim ediləcəyi müəyyən edilib.

Kütləvi informasiya vasitələrində yer alan məlumatların və Dövlət Xidmətinə daxil olan çoxsaylı və-

təndaş müraciətlərinin ilkin təhlili nəticəsində internet xidmətlərinin yeni tariflərinin müvafiq bazarın əsas iştirakçıları olan təbii inhisar subyektləri və bir sıra özəl provayderlər tərəfindən kollektiv əsaslarla müəyyən edildiyi, eyni xidmətlərə (eyni sürət və paketlərə) görə eyni qiymətlərin təyin edildiyi və bu prosesin ölkədə fəaliyyət göstərən internet provayderləri tərəfindən əlaqəli bir şəkildə, uyğunlaşdırılmış hərəkətlər və ya kartel tipli münasibətlərlə həyata keçiriləcəyinin ilkin əlamətləri müşahidə olunur.

Məlumat üçün bildiririk ki, hazırda təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətinin əsasları cari ilin 1 iyul tarixindən qüvvəyə minən Rəqabət Məcəlləsi ilə tənzimlənir. Məcəllənin tələblərinə əsasən, rəqabəti məhdudlaşdıran nəticələrə səbəb olan və ya ola bilən üfüqi (kartel sövdələşmələri) və şaquli sazişlər, o cümlədən uyğunlaşdırılmış hərəkətlər qadağandır və bağlandıqı andan əhəmiyyətsizdir. Bundan əlavə, rəqabəti məhdudlaşdırmaq məq-

sədilə təsərrüfat subyektlərinin təkbaşına və ya birgə hökmran mövqedən sui-istifadə hərəkətləri də məcəllə ilə qadağan olunur”.

Məlumatda qeyd olunub ki, genişzolaqlı internet xidmətləri bazarının sosial, iqtisadi və strateji əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Dövlət Xidməti tərəfindən müvafiq bazarda uyğunlaşdırılmış hərəkətlərin, üfüqi və şaquli sazişlərin, kartel tipli bazar münasibətlərinin təsbit edilməsi, aşağı və yüksək inhisar qiymətlərinin tətbiqinin müəyyənləşdirilməsi və müştərilərin seçim imkanlarını məhdudlaşdırmaqla hökmran mövqə vəziyyətdən sui-istifadə hərəkətlərinin qarşısının alınması məqsədilə müvafiq bazarda Rəqabət Məcəlləsinin tələblərinin pozulması əlamətləri üzrə araşdırmalara başlanılıb.

“Məsələ ilə əlaqədar olaraq Dövlət Xidməti tərəfindən bazar iştirakçılarına sorğu məktubları ünvanlanıb, bir sıra görüşlər keçirilib və onlardan müvafiq məlumatlar istənilib. Araşdırmaların nəticələrinə uyğun olaraq qanunamüvafiq tədbirlər görülməkdir”.

Müharibə faktiki olaraq, Rusiyada gedir. Ukrayna ilk dəfə misli görünməmiş və orijinal bir əməliyyatla Rusiya ərazilərinə sızıb. Hazırda Kursk vilayətinin 28-dən çox yaşayış məntəqəsinə Zelenskinin ordusu nəzarət edir. Eyni zamanda vilayətin strateji əhəmiyyət daşıyan Sudja şəhəri də Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin tabeliyindədir. Kurskun qubernatoru Aleksey Smirnov Rusiya prezidentinə məruzəsində 2 mindən çox insanın taleyindən xəbərlər olmadığını açıqlayıb. Kreml lideri isə bu hücumun layiqli cavabının verəcəyini bəyan edib. Qərb nəşrləri və analitikləri baş verənləri Rusiyaya qarşı gözlənilməz "sürpriz" adlandırıb.

Ukrayna ordusunun işğalda olan ərazilərini azad etmək üçün Rusiyanın dərinliklərinə doğru irəliləmək cəhdləri hərbi analitiklərin nəzərində kompensasiya cəhdi, eləcə də rus ordusunun qüvvələrini Donbasdan çıxarmağa vadar etmək kimi qiymətləndirilir. Artıq bəzi briqadaların Pokrovski və digər istiqamətlərdən geri çəkilərək Kurska göndərildiyi xəbərləri var. Rusiya lideri hesab edir ki, bu hücum təxribatdır və Kiyevin danışıqlar masasında əlini gücləndirməsinə hesablanıb. Lakin Ukrayna qoşunlarının Rusiya ərazilərini tutması daha çox rus ordusu haqda mifin növbəti dəfə dağıdılması kimi təsnif edilir.

Eyni zamanda Rusiyanın siyasi istiblaşamenti üçün "qırmızı xətt" keçildi və Kremlin xarizmasına, reputasiyasına ciddi xələl getirildi. Üstəlik, Rusiya rəsmilərinin "ərazilərimizə təhdid olarsa, nüvə silahından istifadə edə bilərik" hədələrinə də cavab verilmiş oldu, di gəl, Moskva nüvə bombası atmaq deyil, böyük güc səfərbər edərək Kursk, Belqorod, Bryanskda antiterror əməliyyatı həyata keçirəcəyini açıqlayıb. Beləliklə, müharibənin gedişində Kursk döyüşləri ilə Ukrayna həm təşəbbüsü ələ aldı, həm orduda mənəvi-psixoloji əhval-ruhiyyə yüksəldi, həm Rusiya ərazilərini nəzarətə götürməklə bir presedent yaradıldı, həm də savaşı rəngi dəyişdi.

Qanlı müharibə Rusiyada gedir - Ukrayna yeni ərazilər tutur, əlavə qüvvə yığır...

"Z" ordusunun əməliyyatları bumeranq effekti verir, Kreml şok terapiyası yaşamaqdadır; ölkənin sərhədyanı ərazilərində fəvqəladə vəziyyət elan edilib, əhali təxliyə olunur, Bayden ilk dəfə danışdı - Krim savaşı başlanı bilər

Rusiya Müdafiə Nazirliyinin Hərbi-Siyasi Hazırlıq İdarəsinin rəis müavini, "Axmat" Xüsusi Təyinatlı Dəstəsinin komandiri Aptı Alaudinov bildirib ki, Ukrayna ordusu Kursk Atom-Elektrik Stansiyasını avqustun 11-də ələ keçirməyi planlaşdırırdı. O bildirib ki, Ukrayna ordusuna məxsus texnikanın böyük hissəsi zərərsizləşdirilib: "Ukrayna prezidenti Zelenskinin "Kurçatov" AES-in ələ keçirilməsinə və bizim həmin əraziləri tərk etməyimizə hesablanan ultimatumu baş tutmadı".

Bu açıqlamanın əvəzində isə gələn son xəbərlərə görə, Ukrayna ordusu Kursk vilayətinin daha iki - Plexovo və Spalnoe kəndlərinə nəzarəti ələ keçirib. Rusiya mətbuatı məlumat yayıb. Plexovo kəndinin ələ keçirilməsi gecə ukraynalı hərbiçilərin yaydığı görüntülərlə təsdiq olunmuşdu. Bildirilib ki, Korenevo kəndindən 15 km şimal-şərqdə, Korenevo rayonunda da aktiv döyüş zonası genişləni. NAsa peyk görüntüləri bunu təsdiq edir. Hazırda rayonun mərkəzində döyüşlərin getdiyini bildirilir. Məlumatla görə, Ukrayna ordusu Sudjanı əlində saxlayır və şimal-şərqdəki Martinovkaya hücumlar edir. Həmçinin aqressivləşən Rusiya Ukrayna ərazilərinə artıq "İsgəndər"lə zərbə endirir.

Rusiya ordusu Poltava vilayətindəki "Mirqorod" aerodromunda Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə məxsus "Su-27" rəqəmlərini qoruyub saxlayır.

Bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb. Nazirlikdən bildirilib ki, hücum "İsgəndər" raketləri ilə həyata keçirilib. Hücum anının görüntüləri Telegram kanallarında paylaşıb.

Rusiyanın Belqorod vilayətinin qubernatoru isə deyib ki, Krasnoyarsk rayonunun mülki əhalisi tamamilə köçürülüb. Bu, Ukrayna qüvvələrinin qonşu Kursk vilayətində hücumu davam etdirdiyi bir vaxtda baş verir. Azı 11 min nəfər çıxarılıb. Hazırda minədən insan müvəqqəti sığınacaqda qalır. Məlumat qubernator Vyacheslav Qladkova məxsusdur. Rayonun müharibədən əvvəlki əhalisi 14 min nəfər idi. Artıq Ukraynanın hücumları ilə əlaqədar Rusiyanın Belqorod vilayətində regional səviyyədə fəvqəladə vəziyyət rejimi elan edilib. Vilayətin qubernatoru Vyacheslav Qladkov bildirib ki, yaranmış gərgin və təhlükəli vəziyyətlə əlaqədar federal səviyyədə fəvqəladə vəziyyət rejimi elan edilməsi üçün aidiyyəti qurumlara müraciət edəcək.

"Bizim Belqorod vilayətində vəziyyət həddindən artıq mürəkkəb və gərgin olaraq qalır. Hər gün Ukrayna Silahlı Qüvvələri tərəfindən atəşə məruz qalıb. Evlər dağılıb, dinc sakinlər arasında həlak olanlar və yaralananlar var. Buna görə də əhəlinin müdafiə olunması, zərərçəkənlərə əlavə yardım göstərilməsi məqsədilə bu gündən

vilayətin ərazisində regional səviyyədə fəvqəladə vəziyyət rejimi elan edilməsinə qərar verdik", - deyərək qubernator region sakinlərinə müraciətində bildirib.

ABŞ prezidenti Co Bayden Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Kursk vilayətində keçirdiyi əməliyyatı ilk dəfə açıq şəkildə şərh edib. Bayden bildirib ki, Amerika rəsmiləri Kurskda baş verənlərlə bağlı ukraynalı hərbçiləri ilə daim əlaqə saxlayır. Baydenin dediyinə görə, son 8 gün ərzində Ukraynanın hərəkətləri barədə ona hər 4-5 saatdan bir məlumat verilib. O, Ukraynanın Rusiya ərazisinə mü-

məlumatlar yayılır ki, yaxın vaxtlarda Rusiya-Ukrayna müharibəsi Krimdə şiddətlənə bilər. Proseslərin gedişatı hansı təəsşuratlar yaradır? Qarşıdakı günlərdə nə baş verə bilər?

Politoloq Elxan Şahinoğlunun fikrincə, **Putin** çəşqinliq içərisindədir, onun və ölkəsinin imicinə böyük zərbə dəyib. **Analitikin** sözlərinə görə, **Putin** Ukrayna ordusunu Rusiya ərazisindən çıxarmaq üçün bütün mümkün imkanlardan istifadə edəcək, minlərlə gəncin ölümü hesabına nəticə əldə etməyə çalışacaq: "Kreml itki ilə hesablaşmır, nə olur-

rına möhtac idi. İkinci Nikolay ölkəsinin Birinci Dünya müharibəsinə qoşduqdan sonra imperiya üçün sonun başlanğıcı göründü. Rusiyanın müharibədə itkiləri artıqca cəmiyyətdə narahatlıq artmağa başladı, inqilabi əhval-ruhiyyə yetişdi, o zamana qədər cəmiyyətdə böyük nüfuzu olmayan bolşeviklər çevriliş yolu ilə hakimiyyətə gəldilər, Nikolayı ailəsi ilə birlikdə güllələdilər, 300 illik Romanovlar sülaləsinin sonu faciə ilə bitdi. İmperiya dağıldı".

Politoloqa görə, **Rusiyanı idarə edən**lər tarixdən nəticə çıxara bilmirlər: "SSRİ-ni idarə edənlər

sa-olsun, "Böyük Rusiya" ideyasını reallaşdırmağa çalışır. Ancaq bu ideya Ukrayna müharibəsinin üçüncü ilində ruslar arasında artıq əvvəlki kimi populyar deyil. Putinin ətrafı da məyusdur, ancaq hələ ki fikirlərini açıq bildirməyə çəkinirlər. Putin ikinci Nikolayın səhvinə təkrarlayır. Ötən əsrin əvvəllərində Rusiya imperiyası güclü idi, Avropa ölkələrinin əksəriyyəti Rusiyanın kənd təsərrüfatı məhsulla-

1979-cu ildə Əfqanıstana soxulmaq qərarını verdilər, 12 il sonra bu imperiya da dağıldı. Putin eyni yolla gedir. Kreml sahibi bu ağır günlərdə özünü ətrafından da qorumaq barədə düşünmək məcburiyyətindədir. Çünki peşəkar kəşfiyyatçı kimi bilməmiş deyil ki, belə ağır günlərdə ətrafa inanmaq olmaz. İkinci Nikolaya hakimiyyətdən imtina qərarını generalı imzaladırmışdı".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Rusiyada 43 yaşlı azərbaycanlı güllələndi

Rusiyada silahlı insident zamanı 43 yaşlı azərbaycanlı qətlə yetirilib.

Hadisə ötən gün Leningradın Novosaratovka kəndində qeydə alınıb.

Azərbaycan vətəndaşı naməlum şəxslə mübahisə edib. Bu zaman tapançadan açılan atəş zamanı azərbaycanlı ağır xəsarət alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib.

Həkimlərin səyinə baxmayaraq zərərçəkən xəstəxanada ölüb.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb. Hazırda hadisəni törədən şəxsin kimliyinin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində araşdırma aparılır. **Report**

Cəlilabadda dəhşət - ata və qızı su quyusuna düşüb öldü

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin "112" qaynar telefon xəttinə Cəlilabad rayonu, Moranlı kəndində vətəndaşların dərinliyi təxminən 15 metr olan su quyusuna düşməsi barədə məlumat daxil olub.

Bu barədə APA-ya FHN-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, məlumatla əlaqədar dərhal FHN-in Dövlət Yanğından Mühafizə Xidməti və Cənub Regional Mərkəzinin qüvvələri çağırış üzrə cəlb olunub.

Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 1981-ci il təvəllüdlü Məmmədov Həsənağa Təvəkkül oğlu və 2004-cü il təvəllüdlü Məmmədova Nəsimə Həsənağa qızının meyitləri quyudan çıxarılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Hadisə ilə əlaqədar müvafiq qurumlar tərəfindən araşdırma aparılır.

Azərbaycanda qadınlara saxta evlilik təklif edilir

Sosial şəbəkələr üzərindən 30-45 yaşlı qadınların xaricdə yaşaması üçün saxta evlilik təklifləri edilir.

Musavat.com Xəzər TV-yə istinadən bildirir ki, son vaxtlar Avropada saxta evlilik edən şəxslər peyda olublar.

Sosial şəbəkələrdə belə paylaşım edən şəxs bunun qarşılığında 20 min avro istəyir. Özünü bu işin qanunsuz olduğunu etiraf etsə də, müraciət edənin çox olduğunu deyir.

Bu işlə məşğul olan şəxs iddia edir ki, artıq bir neçə vətəndaşı bu üsulla Belçikaya gətirib. Müştərilərini isə Facebook və digər sosial şəbəkələr üzərindən tapır.

Hüquqşünasların sözlərinə görə, saxta nikaha girenlərin hüquqi məsuliyyəti var.

Mayın 1-dən start verilən 2024-2025-ci tədris ili üzrə uşaqların I sinfə elektron qəbulu prosesi davam edir.

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən bildirilib ki, hazırda ölkə üzrə bütün ümumi təhsil müəssisələrində Azərbaycan və digər bölmələr üzrə sərbəst qaydada məktəb və müəllim seçimi aparılır.

Bu günə qədər ümumilikdə 126 mindən çox uşaq I sinfə qəbul edilib. 2024-2025-ci tədris ili üçün

birinci sinfə qəbulu proqnozlaşdırılan məktəbyaşlı uşaqların sayı ilə qeydiyyatdan keçənlərin sayında fərq müşahidə edilir.

Tədris ili yaxınlaşdıqca ümumi təhsil müəssisələrində uşaqların qeydiyyatının aparılması, sənədləşmə işlərinin dəqiq və vaxtında başa çatdırılması baxımından bu mərhələnin əhəmiyyətini nəzərə alaraq bildiririk ki, övladlarının 2024-2025-ci tədris ili üzrə I sinfə elektron qəbulu prosesini həyata keçirmək is-

Validəymlər 1-ci sinfə elektron qəbuldan niyə narazıdır - rəy

Ekspert: "Şagirdlərin elektron qaydada qəbulu prosesi asanlaşdırılmalıdır, çünki..."

təyən valideynlər mektebe-qebul.edu.az saytı vasitəsilə şəxsi kabinet yaradaraq məktəb və müəllim seçimi edə bilirlər.

Sosial şəbəkələrdə, mediada 1-ci sinfə qəbulla bağlı xeyli valideyn narazılıqlarına rast gəlinir. Bunların əksəriyyəti yaxın ətrafda olan məktəblərə düşə bilməklə, yerləşmənin qəliz proses olması ilə bağlıdır. Valideynlər haqlıdır? Boşluq haradadır?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin əməkdaşı, elm və təhsil məsələləri üzrə tədqiqatçı Elmin Nuri "Yeni Məşavət"ə mövzu ilə bağlı bunları deyib:

"Uşaqların birinci sinfə qəbulu zamanı yaşanan əsas problem texniki məsələlərlə bağlı olur. Burada müəyyən bir texniki çatışmazlıq, ümumiyyətlə, sistem çöküşü müəyyən hallarda öz sözünü deyir. Doğrudur, əvvəlki illərə nisbətən bu proses qismən də olsa tənzimlənir. Elm və Təhsil Nazirliyi geniş auditoriyanı nəzərə alaraq daha tələblərə cavab verən müəyyən bir şəbəkə qurur. Biz bunun dəfələrlə fərqinə varmışıq və şahidi olmuşuq. Əvvəllər sistemdə yüklənmə, hətta çöküş baş verəndə, son bir neçə ildə bu məsələ

tənzimlənmişdi. Şagirdlərin yerdəyişməsi və yerləşməsi prosesində texniki proseduralar valideynlər üçün çətin görünür. Doğrudur, təhsil sferasında olan adam üçün bu o qədər də mürəkkəb prosedura deyil. Şəxsi kabinetin yaradılması, eləcə də tələb olunan DATA-ların ora yerləşdirilməsi və təsdiq edilərək göndərilməsi məsələsi ilk baxışda asan görünə bilər. İnternetin əlçatanlığı baxımdan bölgələrdə çətinlik yarana bilər. Hansısa bir dağ kəndi ilə paytaxtda yaşayan valideyn arasında fərq çoxdur. Bu əsnada onu deyə bilərik ki, şagirdlərin elektron qaydada qəbul prosesində müəyyən sadələşmə olmalıdır. Həm şərtlərdə, həm də texniki əlçatanlıq baxımından qaydalar asanlaşdırılmalıdır. Bağçalara qəbulda ümumiyyətlə proses qəlizdir. Orada üç mərhələdən keçmək tələb olunur. Bu üç mərhələdən keçmək valideynlər üçün çox çətinidir. Narazılıq etməyə haqları da var. Şəxsən mən özüm bu işi bilirəm, bir neçə valideynə kömək etmişəm, uşaqları məktəbə qeydiyyatdan keçirəndə bunun nə qədər çətin bir prosedura olduğunu şahidi olmuşam. Bu bizə çətin görünürsə, digərlərinə ikiqat çətin olacaq. O səbəbdən bu istiqamətdə müəyyən addımlar atılmalıdır. Hər məktəb daxilində ilin müəyyən hissəsində valideynlər üçün müəyyən seminarlar təşkil edilməlidir. Bilgiləndirici roliklərin sayını artırmaq, hər məktəbdə direktorun seçdiyi texniki işçiləri təlimatlandırmaq olar. Yüzlərlə metod deyə bilərik. Bu işləri sonraya saxlamaq olmaz. Artıq 4-5 ildir ki, şagirdlərin yerdəyişməsi, elektron qəbul, bağçalara qəbul zamanı problem yaşanır. Bu birdəfəlik həll olunmalıdır".

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən qeyd edilib ki, ümumi təhsil müəssisələrinin birinci sinfinə uşaqların qəbulu www.mektebeqebul.edu.az elektron sistemi vasitəsilə ərizələrin onlayn qeydiyyatı yolu ilə həyata keçirilir. Uşaqların birinci sinfə elektron qəbulu ölkənin bütün şəhər və rayonlarının ümumi təhsil müəssisələrini əhatə edir. Qeydiyyat valideyn (və ya digər qanuni nümayəndə) tərəfindən aparıla bilər. Ölkə üzrə 12 ümumi təhsil müəssisəsi istisna olmaqla (lisey, gimnaziya-

lar, incəsənət yönümlü müəssisələr) dövlət ümumi təhsil müəssisələrinə 1-ci sinfə qəbul prosesində heç bir müsabiqə həyata keçirilmir.

Yalnız bəzi lisey və gimnaziyalara uşaqların qəbulu prosesi onların xüsusi hazırlıqlarının yoxlanılması məqsədilə təşkil olunan müsabiqə komissiyalarının rəyi əsasında aparılır.

Eyni zamanda bildirmək istədik ki, 1-ci sinfə qəbul prosesi 1 may tarixində başladıldıqda Azərbaycan bölməsi üzrə 82 minə yaxın uşaq məktəbəhazırlıq qrupundan avtomatik olaraq 1-ci sinfə qaldırılır. Bu da təxminən məktəbyaşlı uşaqların ümumi sayının 70%-ni təşkil edir.

Dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin tədris digər dillərdə aparılan birinci siniflərinə qəbul uşaqların həmin dil üzrə şifahi nitq bacarıqlarının qiymətləndirilməsi məqsədilə təşkil olunan müsahibə komissiyalarının rəyi əsasında həyata keçirilir.

1 may tarixindən 13 sentyabr tarixinə qədər məktəbəqəbul elektron sistemində valideynlər qeydiyyatdan keçərək şəxsi kabinet yarada biləcəklər.

03 may tarixindən 13 sentyabr tarixinə qədər Azərbaycan bölməsi üzrə məktəb seçimi aparılacaq;

3 may- 17 may tarixlərində tədris digər dillərdə aparılan bölmələr üzrə müsahibələrə qeydiyyat aparılıb;

7 may - 30 may tarixlərində tədris digər dillərdə aparılan bölmələr üzrə müsahibələr təşkil olunub;

12 iyun tarixindən 13 sentyabr tarixinə qədər rus bölməsi üzrə məktəb və müəllim seçimi aparılacaq.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Məşavət"

2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında Azərbaycanda iqtisadi artım 4,5 faizə çatıb. Dövlət Statistika Komitəsinin hesablamalarına əsasən bu dövrdə ölkədə 70 milyard 544,0 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,5 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunub.

Yeddi ayda iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 1,2 faiz, qeyri neft-qaz sektorunda isə 6,7 faiz artıb. ÜDM istehsalının 38,4 faizi sənaye, 9,6 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 7,0 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 6,0 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 5,7 faizi tikinti, 2,4 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işə, 1,8 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 19,1 faizi digər sahələrin payına düşüb, məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 10,0 faizini təşkil edib.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 6921,4 manata bərabər olub.

Rəsmi statistikaya əsasən sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən 2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında 37,3 milyard manatlıq sənaye məhsulu istehsal edilib, 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 1,1 faiz, qeyri neft-qaz sektorunda isə 8,0 faiz artıb.

Sənaye məhsulunun 65,0 faizi mədənçıxarma sektorunda, 29,3 faizi emal sektorunda, 4,8 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda, 0,9 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda istehsal olunub.

Mədənçıxarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 4,3 faiz azalıb, əmtəəlik qaz hasilatı isə 6,4 faiz artıb.

Xatırladaq ki, yanvar-iyunda Azərbaycanda ÜDM artımı 4,3 faiz təşkil etmişdi.

Azərbaycan hökuməti ilin yekununda ölkə iqtisadiyyatının 3,8 faiz genişlənməyini gözləyir. Bu gözlənti əksər beynəlxalq maliyyə təşkilatları və agentliklərin proqnozlarından daha optimistdir. Belə ki, ötən həftə "S&P Global Ratings" beynəlxalq kredit reyting agentliyi Azərbaycanda iqtisadi artımla bağlı yeni gözləntilərini açıqlayıb. Agentliyin hesabatında Azərbaycanın 2024-2025-ci illər üçün iqtisadi artım perspektivlərinin əksər region ölkələrindən zəif olduğu bildirilib. S&P analitikləri qeyd ediblər ki, iqtisadi artıma təzyiq əsasən neft hasilatının uzunmüddətli təcridən azalması ilə əlaqədardır: "2024-2025-ci illərdə real ÜDM artımını hər il təxminən 1,5 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırırıq".

edib. Yenilənmiş proqnozlara əsasən, 2024-cü ildə ÜDM-in real artımı 3,8 faiz olmaqla nominal ifadədə 121,3 milyard manata, o cümlədən qeyri-neft ÜDM 84,7 milyard manata (əvvəlki proqnoza nəzərən 0,6 milyard manat çox) çatacağı gözlənilir.

AMB isə bu il Azərbaycanda iqtisadi artımın 3,5-4 faiz, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektoru üzrə 5,5-6 faiz olacağını gözləyir. Tənzimləyiciyə görə, gələn il ölkədə ÜDM 2-2,5 faiz, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektorunda 4-5 faiz artacaq.

İqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirov:

İqtisadi artımı 4,5 faizə qaldıran amil - islahat, yoxsa...

Eldəniz Əmirov: "Mövcud templər ilin yekununda hökumətin nəzərdə tutduğu səviyyədə iqtisadi artımın təmin olunmasına imkan verəcək"

Maraqlıdır ki, bundan əvvəl 2024-cü ilin iyun ayında S&P Azərbaycanda real ÜDM artımı ilə bağlı proqnozunu 1,5 faizdən 2,5 faizə qədər artırdığını açıqlamışdı. Xatırladaq ki, 2023-cü ildə S&P Azərbaycanda iqtisadi artım olmayacağını proqnozlaşdırsa da, 1,1 faizlik artım qeydə alınıb. Bu sə agentliyin proqnozlaşdırmasında yanlışlıq payının kifayət qədər yüksək olmasından xəbər verir.

Bu yanlışlığı göstərən əsas amillərdən biri budur ki, digər beynəlxalq agentlik və maliyyə qurumları Azərbaycanda iqtisadi artımla bağlı S&P-dən kəskin fərqli mövqedədilər. Belə ki, Niderlandın "ING Group" şirkəti son hesabatında 2024-cü il üçün Azərbaycanın iqtisadi artım proqnozunu 2,8 faiz, 2025-ci ildə 2,5 faiz, 2026-cı ildə isə 2,8 faiz səviyyəsində müəyyən edib. Bundan öncəki proqnoza nisbətən 2024-cü il üçün gözləntilər 0,3 faiz bəndi artıb, gələn il üçün isə 0,2 faiz bəndi azalıb.

Hesabata əsasən, 2024-cü ilin ikinci rübündə ÜDM artımı 3,5 faiz, üçüncü rübə 2 faiz, dördüncü rübə isə 1,5 faiz proqnozlaşdırılır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) proqnozlarına görə, bu il Azərbaycanda ÜDM-in artımı 2,6 faiz, 2025-ci ildə 2,8 faiz təşkil edəcək.

Dünya Bankının ekspertləri hesab edirlər ki,

Azərbaycanda ÜDM bu il 2,3 faiz, 2025-2026-cı illərdə isə 2,4 faiz artacaq. Beynəlxalq Valyuta Fondu (IMF) bu il Azərbaycanda ÜDM-in 2,8 faiz artacağını proqnozlaşdırır. IMF 2025-2028-ci illərdə Azərbaycanda ÜDM-in artımını illik 2,3 faiz, 2029-2032-ci illərdə isə illik 2,4 faiz səviyyəsindən yuxarı olacağı qənaətinə gəlir.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (EBRD) proqnozuna görə, 2024-cü ildə Azərbaycanda ÜDM artımı 3,1 faiz, 2025-ci ildə isə 2,7 faiz olacaq.

"Moody's" beynəlxalq reyting agentliyi isə Azərbaycanın real ÜDM artımının 2023-cü ildəki 1,1 faizdən 2024-cü ildə 2,1 faizə qədər sürətlənəcəyini proqnozlaşdırır.

Bir məsələni də qeyd edək ki, S&P Azərbaycanda iqtisadi artım proqnozunu azaltmasını neft hasilatındakı azalma ilə əsaslandırır. Halbuki bu ilin aprelindən "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağındakı yeni ACE platformasından neft hasilatı başlanıb. İlk mərhələdə gündə 24 min barel neft hasilatı, tədricən bu həcm 100 min barelə çatdırılacaq. Bu isə yataqda hasilatın düşmə sürətinin xeyli azaldılmasına imkan verəcək.

Azərbaycan hökuməti, Mərkəzi Bank, həmçinin "Fitch" Beynəlxalq Reyting Agentliyi bu amili nəzərə almaqla ölkədə iqtisadi artıma dair proqnozlara artım yö-

nündə dəyişiklik ediblər. "Fitch"ə görə, neft hasilatının daha yavaş azalması və Qarabağın bərpasının təsiri ilə iqtisadi artım tsiklik olaraq 3,2 faizə çatmalıdır: "Biz artımın 2025-ci ildə 2,7 faizə, 2026-cı ildə isə 2,3 faizə qədər yavaşlamasını gözləyirik, bu artımlar hələ də dövlət investisiyaların tərəfindən dəstəklənir. Eyni zamanda neft sektorunda azalma tempini yavaşlada biləcək yeni neft hasilatı və təbii qaz hasilatının daha yüksək olması səbəbindən əvvəlki illərə nisbətən azalacaq".

Maliyyə Nazirliyi tərəfindən açıqlanan "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü ilin dövlət və icmal büdcələrinin yarımillik icrasına dair arayış və ilin sonuna gözləntilər" sənədində əsasən Azərbaycanda 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin layihəsi baxılan zaman (2023-cü ilin oktyabr ayı) iqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təqdim edilmiş proqnozlara əsasən ÜDM 118,4 milyard manat, qeyri-neft/qaz ÜDM 84,2 milyard manat, real artım tempi isə müvafiq olaraq 2,4 və 4,6 faiz səviyyəsində götürülmüşdü. Lakin hökumət 2023-cü ildə istehsal edilmiş ÜDM-in ehtimal edildiyindən artıq olmasını, 2024-cü ilin ilk 6 ayında qeydə alınmış makro-fiskal nəticələri, həmçinin global miqyasda iqtisadi artımla enerji daşıyıcılarının qiymətləri ilə bağlı 2024-cü ilin sonuna gözləntiləri nəzərə almaqla cari il üzrə makroiqtisadi proqnozlarında dəyişiklik

niz Əmirovun fikrincə, Azərbaycan hökuməti müəyyənləşdirdiyi iqtisadi artım proqnozunu reallaşdırma biləcək: "Ola bilsin ki, 0,2-0,3 faiz bəndi kənara çıxma olsun, amma ümumilikdə proqnozun böyük ölçüdə özünü doğruldacağını gözləyirəm. Burada bir məsələ var ki, həm hökumətin, həm də beynəlxalq maliyyə qurumlarının verdiyi proqnozlar il ərzində bir neçə dəfə korreksiya olunur. İstər Beynəlxalq Valyuta Fondu, istər Dünya Bankı və BMT, istər İqtisadiyyat Nazirliyi və Mərkəzi Bank, istərsə də "Fitch", "Moody's" və S&P kimi agentliklərin proqnozlarında ilin müəyyən mərhələlərində dəyişikliklər edilir. Bu proqnozların əksəriyyəti aşağı-yuxarı bir-birinə yaxın idi. Ən aşağı proqnoz "Moody's", ən yüksəyi isə Azərbaycan hökumətinə məxsusdur".

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycanda ÜDM-in 38,4 faizi sənayenin hesabına formalaşır: "Təsnifat əsasən bu ilin 6 ayında ÜDM-in formalaşmasında ən aşağı paya rabitə və informasiya texnologiyaları sahəsi sahibdir - 1,8 faiz. Oxşar bərabərlik tikinti, kənd təsərrüfatı, meşə və balıqçılıq sahələri üzrədir - birincisi 5,7 faiz, ikincisi 6 faiz. Sənaye sahəsində isə üstünlük mədənçıxarma sənayesindədir. Sənaye istisna olmaqla, qeyri-neft ÜDM-ində yüksək paya sahib olan sahələr tikinti-

dir, kənd təsərrüfatıdır, ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiridir, nəqliyyat və anbar təsərrüfatlarıdır, qismən də məhsula və idxala xalis vergilər. Sonuncu haradasa 5,7 milyard manatdan artıq olmaqla ÜDM-in 10 faizini təmin edib. Bunların arasında ən az artım turistlərin yerləşdirilməsində və ictimai işədədir. Azalma olan yeganə sahə sənaye istehsalıdır. Təəssüf ki, bu sahədə 13,2 faizlik azalma qeydə alınıb. Düşünürəm ki, bu templər ilin yekununda Azərbaycan hökumətinin nəzərdə tutduğu səviyyədə iqtisadi artımın təmin olunmasına imkan verəcək".

Energetika Nazirliyinin açıqladığı məlumata görə, 2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında ölkədə təxminən 16,9 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Bu hasilatın 9,7 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəş-

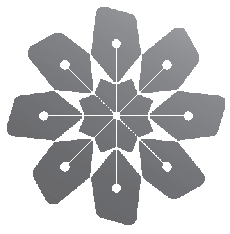
li"nin, 2,5 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"in, 0,34 milyon tonu (kondensat) Abşeron yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 4,4 milyon ton təşkil edib.

Hesabat dövründə təxminən 14,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixrac olub. Bunun 12,2 milyon tonu konsorsiumun, 1,9 milyon tonu isə SOCAR-ın payına düşüb.

2023-cü ilin yanvar-iyul aylarında isə üzrə ölkədə 17,7 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilmişdi. Bnu zaman hasilatın 10,6 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 2,6 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"in, 40,4 min tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 4,5 milyon ton təşkil edib.

Hesabat dövründə 14,9 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixrac olub. Bunun 13,2 milyon tonu konsorsium, 1,7 milyon tonu isə SOCAR-ın payına düşüb. 2023-cü ilin yeddi ayında neft hasilatında illik azalma 7,8 faiz, 2024-cü ilin yeddi ayında isə 4,5 faiz təşkil edib. Bu isə azalma sürətinin kəskin şəkildə yavaşdığı deməkdir. Göstəricilər həm də onu göstərir ki, AÇG-də hasilatın azalması xeyli dərəcədə digər mənbələr hesabına kompensasiya olunmağa başlayıb.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məsəvat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlək şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Bu həftə bütün dünyada gənclər günü qeyd olunur. Və adətən beynəlxalq günlər bir növ hesabat üçün fürsət yaradır. İldən-ilə nəzərəcarpan dəyişikliklər, əldə olunan nailiyyətlər sorğulanır. Azərbaycan gəncləri isə bu sorğulamamı ildə iki dəfə aparırlar. Fevralın 2-də, yəni Azərbaycan Gənclər günündə və 12 avqust Beynəlxalq Gənclər günündə. Bəs bütün sahələrdə lokomotiv rolunu oynayan gənclər ölkəmizi beynəlxalq arenada necə təmsil edirlər? Bu və digər sualları "SƏS" Media Qrupunun rəhbəri, politoloq Bəhruz Quliyevlə müzakirə etdik.

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında Bəhruz Quliyev qeyd etdi ki, Azərbaycan gəncliyi beynəlxalq arenada ölkəmizi çox uğurlu şəkildə təmsil edir. Onun fikrincə, başlıca hədəf də gənclərimizin beynəlxalq arenada öz bilik və bacarığını çox uğurlu şəkildə ortaya qoymasıdır: "Azərbaycan gəncliyi yeni, müasir çağırışlara cavab verməklə bərabər, həm də milli adət-ənənəsinə, kökünə sadıqdır. Bu mövqedən çıxış edərək gənclərimiz beynəlxalq arenada milli maraqlarımızın qorunmasını başlıca vəzifə olaraq dəyərləndirirlər. Xatırladım ki, Ulu öndərimiz Heydər Əliyev gəncliyimizə xüsusi diqqət ayırır, onların inkişafı üçün ciddi addımlar atırdı. İlham Əliyev də 2003-cü ildə ilk dəfə prezident seçilərkən demişdi ki, qara qızıldan gələn gəlirlər insan kapitalına yönələcək. Biz bu siyasətin müsbət nəticələrini artıq illərdir ki, görürük. Bu gün ölkəmizdə kifayət qədər intellektual, dünyagörüşlü, bacarıqlı, vətənpərvərliyi ilə fərqlənən gəncliyimiz yetişib. Məhz bunun nəticəsi olaraq Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində yurdunu ürək-dən sevmə, uğrunda canından keçməyə hazır olan gənclərin yetişdiyini gördük. Dünyaya sübut etdik ki, müasir zamanın çağırışlarına yüksək səviyyədə, həm də milli dəyərləri qorumaq şərti ilə cavab verən gənclər yetişdirmə xalqımız 30 il işğal altında qalan torpaqlarının azad edilməsində israrlıdır və bunu bacardı. Bəli, bu gün Azərbaycan gəncləri böyük Zəfərə imza atmış qalib ölkənin vətəndaşıdır. "Qalib gənc" ifadəsi dünyanın hər yerində təmsil olunan Azərbaycan gəncləri üçün fəxr mənbəyidir".

B.Quliyev siyasətdə, xüsusilə qarşıdan gələn parlament seçkilərində gənclərin iştiraklılığını belə şərh etdi: "Bu gün təşviqat kampaniyasına start verilmiş parlament seçkiləri müasir, müstəqil Azərbaycan tarixində ilk dəfə olaraq ərəzi bütövlüyümüzün, suverenliyimizin tam şəkildə bərpa edildiyi bir zamanda keçirilir. Azərbaycanın bütün bölgələrində təşkil edilmiş seçki məntəqələri sentyabrın 1-də keçiriləcək ümumxalq səsverməsinə tam olaraq hazırdır. İctimai həyatın hər bir sahələrində aktiv fəaliyyət göstərən qalib ölkənin qalib gəncliyi də bu gün seçkilərdə xüsusi aktivliyi ilə seçilir. Gənclərimiz bu seçkidə həm namizəd, həm seçici, həm müşahidəçi, həm də könüllü kimi iştirak edir. Gənclərimiz dövlətçilik ənənələrini daim uca tutur, çoxşaxəli dövlət islahatlarının həyata keçirilməsində yaxından iştirak edirlər. Onların mənəvi inkişafı, vətənpərvərlik tərbiyəsi, xarici ölkələrdə təhsili, sosial müdafiəyə ehtiyacı olanların problemlərinin həlli istiqamətində görülən işlər, gənclər təşkilatlarının formalaşması və inkişafı üçün yaradılan şərait və imkan bu sahəyə böyük diqqətin nəticəsidir. Gənc müşahidəçilərimiz, seçicilərimiz, seçkilərdə namizəd kimi iştirak edən gənclərimiz bu seçkilərin də tam demokratik və şəffaf mühitdə keçiriləcəyinə əminidirlər. Bunu seçkilərdə namizədliyini irəli sürən şəxslər arasında gənclərin üstünlük təşkil etməsi də sübut edir. Azərbaycan gəncləri bu gün dövlət quruculuğu işində yaxından iştirak edir. Müxtəlif qurumlarda - parlamentdə, bələdiyyələrdə, biznes strukturlarında təmsil olunur və cəmiyyətin inkişafına öz

Milli şüur, vətənpərvərlik **MÜSAVAT** N 144 (8517) 15 avqust 2024

Gənclərin seçkidə rolu - həm seçici, həm müşahidəçi, həm də namizəd kimi...

"Azərbaycan gəncliyi yeni, müasir çağırışlara cavab verməklə bərabər, həm də milli adət-ənənəsinə, kökünə sadıqdır"

töhfələrini verirlər. Bu gün Azərbaycanda 200-ə yaxın gənclər təşkilatı və 20-dən artıq ali məktəbdə fəaliyyət göstərən tələbə gənclər təşkilatları mövcuddur. Gənclərin vətənpərvər ruhda tərbiyəsi, təhsili, fəal vətəndaş mövqeyi, mədəniyyətin geniş kütlələr arasında təbliği bu gün dövlətimizin prioritet istiqamətlərindən biridir".

B.Quliyevin fikrincə, bu gün gənclərimiz beynəlxalq təşkilatların müxtəlif proqram layihələrində yaxından iştirak edirlər: "Eyni zamanda gənc nəslin nümayəndələri ölkəmizdə keçirilmiş beynəlxalq gənclər və idman tədbirlərində, qarşılıqlı mübadilə səfərlərində öz güclərini, bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər. Ulu öndər Heydər Əliyev gənclərin imkan və bacarıqlarını yüksək qiymətləndirirdi, onların problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə xüsusi önəm verirdi. Bu siyasət davam etməkdədir, həm də daha modern formada, yeni çağırışlara cavab vermək şərti ilə. 1994-cü ildə Gənclər və İdman Nazirliyinin yaradılması, 1995-ci ildə Gənclər Forumu ilə bağlı təşəbbüsdən sonra 1996-cı ildən başlayaraq Azərbaycan gənclərinin forumlarının keçirilməsi, 1997-ci ildən fevralın 2-nin Azərbaycan Gəncləri günü elan edil-

məsi, beş dövlət proqramının qəbulu, 1999-cu ildə "Dövlət gənclər siyasəti haqqında" Fərmanın imzalanması və geniş fəaliyyət proqramının təsdiq edilməsi Heydər Əliyevin gənclərə böyük qayğısının sübutu idi. Ümummillilərin uzaqgörənliklə formalaşdırdığı gənclər siyasəti bu gün uğurlu nəticələrlə özünün yeni mərhələsinə qədəm qoyub. Prezident İlham Əliyevin gənclər siyasəti isə gəncliyin inkişafına konseptual yanaşmadan ibarətdir. Dövlətimizin başçısı gəncləri aparıcı qüvvəyə çevirmək və onların sosial-iqtisadi problemlərinin həllini təmin etmək məqsədi ilə 2005-2009-cu illəri əhatə edən Dövlət Proqramını təsdiq etmişdi. Eləcə də 2007-ci ilin "Gənclər İli" elan edilməsi ilə bağlı sərəncamı gənclərin ölkə həyatındakı fəallığını xeyli artırdı. Azərbaycan gəncləri üçün ən həlledici sınaqlardan biri də özünü Vətən müharibəsində cəsur, vətənpərvər vətəndaş kimi təsdiq etməsi oldu. Vətən müharibəsində, döyüş meydanında şücaət göstərən bu gəncliyə ümid etməmək, ona inam bəsləməmək, gələcəyimizi ona həvalə etməmək haqsızlıqdır. Təsəvvüfi deyil ki, dövlətimizin başçısı gənclərlə görüşlərinin birində onlara inamını belə ifadə etmişdi: "Mənim gənclərə xüsusi

münasibətim var, mənim ürəyim sizinlədir. Siz bütün işlərdə mənə arxalana bilərsiniz. Mən də sizə arxalanıram". Azərbaycan dövlətinin həm də vətəndaşlarımızın gənclərə etimadını böyükdür. Gənclər də dövlət qayğısını daim öz üzərlərində hiss edərək, uğurları ilə onlara gös-

tərilən qayğıyı doğrultmağa çalışırlar. Bu gün ölkə gəncliyi kifayət qədər siyasəti yetkin, böyük elmi potensiala malik və beynəlxalq idman arenalarında ciddi nəticələr göstərə biləcək gücdədir. Çünki bu uğurlar üçün Azərbaycanda kifayət qədər maddi və mənəvi potensial var".

Rusiyada miqrantlar üçün yeni qadağalar qüvvəyə minib

Rusiya prezidenti Vladimir Putin "Rusiya ərazisində yaşayan xarici vətəndaşların hüquqi statusu haqqında" qanunu imzalayıb.

APA-nın Rusiya mətbuatına istinadən xəbərinə görə, bununla da miqrantlarla bağlı bir sıra qadağalar qüvvəyə minib.

Sənədə əsasən, onlara taksi və ictimai nəqliyyat vasitələrini idarə etmək, qida sektorunda çalışmaq, bütün məmulatları və spirtli içkilərin satışını həyata keçirmək, eləcə də məktəbəqədər təhsil müəssisələrində işləmək qadağan edilib.

Bununla yanaşı, Rusiyanın ərazi subyektlərinin rəhbərlərinə ehtiyac olduqda bu qəbildən olan şəxslərə əlavə məhdudiyyətlərin tətbiqi səlahiyyəti verilib.

İşıqları söndürürlər, zombi kimi yeriyirlər... yol qəzaları ilə bağlı dəhşətli faktlar

“Sükan sürücünün əlindədir, nə qədər diqqətli olsalar, qaydalara hörmətli yanaşsalar, o zaman fərdi qaydada qəzaya düşmə riski aşağı olacaq”

2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında 681 və ya 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 12,7 faiz az yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Bu hadisələr nəticəsində zərərçəkən şəxslərin sayı 11,8 faiz azalaraq 931 nəfər olub.

Dövlət Statistika Komitəsinin bu haqda məlumatında qeyd olunur ki, onlardan 333-ü həlak olub, 598-i isə yaralanıb. Hadisələrin 42,4 faizi gündüz, 39,2 faizi gecə, 18,4 faizi isə toran vaxtı baş verib, 27,3 faizi həftənin şənbə və bazar günlərinə təsadüf edib.

Yol-nəqliyyat hadisələrinin 86,5 faizi yaşayış məntəqələrində baş verib, bu hadisələr nəticəsində həlak olanların sayı ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 17,4 faiz azalaraq 242 nəfər, yaralananların sayı isə 13,5 faiz azalaraq 557 nəfər olub.

Bütün yol-nəqliyyat hadisələrinin 40,1 faizi nəqliyyat vasitələrinin və piyadaların, 38,2 faizi bir neçə nəqliyyat vasitəsinin, 21,7 faizi isə bir nəqliyyat vasitəsinin iştirakı ilə baş verib.

Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində həlak olanların 74,5 faizini, yaralananların isə 73,2 faizini kişilər təşkil

edib. Nəqliyyat vasitələrinin sərxoş vəziyyətdə idarə olunması səbəbindən ölümlə və ya bədən xəsarəti alınması ilə nəticələnən 13 hadisə baş vermiş, nəticədə 5 nəfər həlak olub, 9 nəfər yaralanıb. Hadisələrin 11-i minik avtomobillərinin sürücüləri tərəfindən törədilib.

Avtoqəzalar qaçılmazdır və bütün dünyada baş verir. Ancaq fərqli cəhət odur ki, Azərbaycanda qəzalarda insan ölümü daha çox qeydə alınır. Bu, avtomobil parkının köhnəliyi ilə əlaqədardır, yoxsa başqa səbəblər var? Yollardakı qüsurlar, dəmir arakəsmələrin ölüm statistikasında rolu varmı?

Mövzu ilə bağlı **nəqliyyat üzrə ekspert Elməddin Muradlı** “Yeni Müsavat”a danışib. O bildirib ki, yol-nəqliyyat hadisələrinin, ölüm və xəsarətlərin sayı azalıb. Bu, özü-özlüyündə yaxşı bir göstəricidir, amma bütün hallarda narahatlıq doğurmaya bilməz.

“Əvvəlki illərlə müqayisədə azalma olsa da, 6 ay ərzində 333 nəfərin ölümü

ağır bir məsələdir. Baş verən qəzaların arasında piyadaların vurulması, toqquşmalar, avtomobillərin yoldan çıxaraq aşması daha çoxdur. Statistikada diqqətimi çəkən bir məqam var. O, bir avtomobilin iştirakı ilə baş verən qəzalarla bağlıdır.

Məsələn, sürücü sükan arxasında yorğun və yuxulu olur, gedir qəzaya düşür. Yaxud da sərt döngələrdə sürəti tənzimləmir və nəticədə qəza keçirir. Müxtəlif səbəblərdən mal-qara ilə toqquşur, maşını ağaca çırpır, dərənin dibinə düşür. Bu yaxınlarda belə bir qəza baş verdi. Hazırda qəzada ölmüş 3 nəfərin heç meyiti də tapılmır. Bu cür ağır qəzalar baş verir. Sürücülərin məsuliyyətli olması ən vacib məsələdir. Çünki sükan onların əlindədir, nə qədər diqqətli olsalar, qaydalara hörmətli olsalar, o zaman fərdi qaydada qəzaya düşmə riski aşağı olacaq.

Digər məsələ avtomobillərin parametri məsələsidir. Nəqliyyat vasitələri nə qədər köhnədirsə, qəza, ölüm və xəsarət riski də yüksəkdir.

Bunlar zəncirvari olaraq, bir-biri ilə bağlıdır. Köhnə avtomobilin təhlükəsizlik elementləri aşağı səviyyədədir. Avtomobil parkının yenilənməsi ilə bağlı müəyyən addımlar atılmalıdır və atılır. Demək olar ki, son dövrlər kifayət qədər ciddi addımlar atılır. Hibrid avtomobillərə və elektromobillərə edilən güzəştlər bu sahədə artıma gətirib çıxarıb. İstehsal il 10 ildən yuxarı olan avtomobillərin ölkəyə buraxılmaması kimi məhdudiyyət qoyulub. Bu da yaxşı haldır. Amma alverçilər yenə öz işini görür. Gedib təzə maşının bir hissəsini əzib gömrükdən köhnə maşın adı ilə keçirirlər ki, az pul ödəyib, çox qazansınlar. O maşınlar da əziləndə təbii ki, zədələnir. Təhlükəsizlik yastıqları açılmış vəziyyətdə olur. Sonra onların düzəldilib düzəldilmədiyi, hadisə zamanı effektiv olub-olmadığı bəlli deyil. Alverçilər puldan ötrü belə təhlükəli işlərə baş qoşurlar. Bu məsələni Dövlət Gömrük Komitəsinin rəhbəri Şahin Bağirovla görüşəndə qaldırdım. Bir çox ölkələr qəzalı avtomobilləri öz ölkələrinə buraxmırlar. Yaxşı

Azərbaycanda bu il 2500-dən çox minik avtomobili istehsal edilib

2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında Azərbaycanda 2524 ədəd minik avtomobili, 290 ədəd isə yük avtomobili istehsal edilib.

“APA-Economics” Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə minik avtomobili istehsalı 35.3%, yük avtomobili istehsalı isə 42.2% artıb.

Qeyd edək ki, cari ilin avqust ayının 1-i vəziyyətinə hazır məhsul ehtiyatı müvafiq olaraq 373 ədəd minik, 62 ədəd isə yük avtomobili təşkil edib.

Xatırladaq ki, bu dövrdə ölkədə 352 ədəd traktor istehsal edilib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 22.1% azdır.

da edirlər. Biz də bunu tətbiq etməliyik.

Digər məqam isə yol təsərrüfatı və yollarımızın vəziyyəti ilə bağlıdır. Cənab Prezident tərəfindən 5 il bundan öncə Nazirlər Kabinetinin toplantısında göstəriş verildi. Bütün icra orqanlarına, o cümlədən Azərbaycan Avtomobil Yollarına göstəriş verildi ki, küçələri, hətta məhəllədaxili yolları işıqlandırın. Lakin icra hakimiyyətləri buna əməl etmir. Hansı küçədən sakinlər şikayət edirlərsə, oranı düzəldirlər. Gecə saat 12-dən sonra işıqları söndürürlər. Yol nə qədər ayıq və diqqətli olar. Yollarda nişanlanma xətləri xüsusən sərt döngələrdə qaydasında deyil. Hava bir az dumanlı olan kimi sürücü, ümumiyyətlə, yolu tapa bilmir. Dumanlı hava şəraitində o xətt və nişanlar parıldamalı və sürücüyə yol göstərməlidir. Ona görə də sərt döngələrdə maşınlar gedib dərənin dibinə düşür.”

Ekspertin sözlərinə görə, sürücülərlə bərabər piyadalar da diqqətli olmalıdırlar: “Yollarda insanlar robot kimi hərəkət edir. Analar yanlarında uşaq olsa da gözü telefonda, qulaqcıq qulaqlarında yol keçirlər.

Piyadaların vurulması Azərbaycanda aşağı səviyyəyə düşsə, biz dünya reytingində yol hərəkəti təhlükəsizliyi baxımından ən yaxşı ölkələr siyahısında

ola bilərik. Amma ola bilmirik. Çünki piyadalar yolun ortasında zombi kimi hərəkət edirlər. Doğrudur, bəzi hallarda onlar üçün normal şərait yaradılmayıb. Bəzən isə şərait var, amma istifadə etmirlər. Piyada keçidindən keçmək istəməzlər.

8 Noyabr prospektində 150 metrə bir piyada keçidi var. Keçiddən istifadə edənlərin sayı çox azdır. Bakı şəhərində ən çox ölüm hadisəsi həmin ərazidə baş verir. Mən adamları tanıyıram ki, qadını orada maşın vurub öldürüb. Heç il mərasimi olmamış həyat yoldaşı da məhz həmin yerdə maşın vurması nəticəsində həyatını itirib. İnsanlar həyatlarına laqeyd yanaşırlar”.

E.Muradlı bildirib ki, qəzaların qarşısını almaq üçün cərimələr tətbiq olunmalıdır: “Başqa variant yoxdur, bizi ancaq cərimə düzəldəcək. Sözlə çağırışlara, maarifləndirməyə məhəl qoyulmur. Neçə ildir deyilir ki, ikinci cərgədə maşınlar saxlanılmasın. Təhlükəlidir və insanların yolu kəsilir. Hazırda ikinci cərgədə saxlanmaya görə cərimə 80 manatdır. Buna görə də orada maşın saxlamırlar. Deməli, məsələni ancaq bu yolla həll etmək olar.

Piyadaların da cərimələri 50 manat edilsə və polis nəzarəti altında ödənişi tələb olunsaydı, keçiddən istifadə edəçəklər”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

MUSAVAT

Son səhifə

N 144 (8517) 15 avqust 2024

Estoniyada həbsxanalardan birini icarəyə verməyi düşünürlər

Estoniyanın ədliyyə naziri Liyya Pakosta penitensiar sistemdə pul qənaət etmək üçün ölkədəki həbsxanalardan birini satılmasını, konservasiya edilməsini və ya əcnəbi məhbuslara icarəyə verilməsini təklif edib. Bu barədə "ERR" məlumat yayıb. "Həbsxanalardan birini satacağıq, onu konservasiya edəcəyik, icarəyə verəcəyik və hətta obrazlı desək, "Airbnb"-yə çevirəcəyik", - Pakosta bildirib.

Onun sözlərinə görə, həbsxananın satışı binaların daxili arxitekturasının oxşarlığına görə onu sosial evə və ya hotelə çevirmək öhdəliyi ilə həyata keçirilə bilər. Nəşrin məlumatına görə, hazırda Estoniyada üç həbsxana var, onlar cəmi 3 334 nəfər üçün nəzərdə tutulub, 2023-cü ilin sonunda isə həbsxanalarda 1 841 məhbus olub.

Alimlər: "Kainat ya tamamilə boşdur, ya da yadplanetlilərlə doludur"

Kolumbiya Universitetinin və Sidney Astronomiya İnstitutunun alimləri Süd Yolu qalaktikasında yadplanetlilərin mövcudluğu ehtimalını araşdırıblar. Bu barədə "arXiv" portalında dərc olunan məqalədə məlumat verilir. Tədqiqat zamanı mütəxəssislər belə qənaətə gəliblər ki, Kainatda həyat "ya hər şey, ya da heç nə" prinsipi ilə mövcud ola bilər. Bu prinsip iki amil üzərində qurulub: hər hansı bir hadisənin baş vermə ehtimalı ya çox yüksək, ya da son dərəcə aşağıdır.

Beləliklə, yadplanetlilərin sivilizasiyalann mövcudluğu ehtimalının Kainatın tamamilə boş olması ehtimalına bərabər olduğunu düşünmək mümkündür. Tarixdə bir çox hallarda insanlar yadplanetlilərin mövcudluğuna dair sübutlar axtarıblar. Məsələn, 1977-ci ildə "Vau!" signalı qəbul edilib və bu signalın yadplanetlilər tərəfindən göndərildiyi ehtimal olunub. Lakin sonradan məlum olub ki, bu signal təbii mənşəli olub.

Hazırda Süd Yolu qalaktikasında təxminən 100 milyard ulduz var və bu ulduzların ətrafında milyardlarla planet fırlanır. Alimlərin fikrincə, bu qədər böyük sayda planetlərin olması həyatın yaranması üçün əlverişli şərait yaradır və yadplanetli sivilizasiyalarının mövcudluğu ehtimalını artırır.

Yeməkdən sonra diş fırçalamaq ziyandır?

Araşdırmalara görə, yeməkdən sonra dişlərinizi fırçalamaq dişlərə zərər verə və onları daha kövrək edə bilər. Optimal ağız gigiyenasını qorumaq üçün gündə iki dəfə dişlərinizi fırçalamaq tövsiyə olunur. Bununla belə, səhər proseduruna yanaşma fərqlidir: bəziləri dişlərini səhər yeməyindən əvvəl, digərləri isə ondan sonra fırçalamağa üstünlük verir.

Stomatoloq Anna Pesehvi olduğunu deyir. Onun tərsən səhər yeməyindən sözlərinə görə, vacib olan sonra dişləri fırçalamağın yeməkdən əvvəl təmizlə-

məkdir. Yemek yedikdən sonra ağızınız daha turşulu olur və dişlərinizi dərhal fırçaladıqdan sonra diş minasına turşulu maddələr sürülür ki, bu da uzun müddətdə zərər verə bilər. Diş pastası istehsal edən "Colgate" bu fikri təsdiqləyir. Onların hesabatına görə, yeməkdən sonra dişləri fırçalamaq minanın vəziyyətinə mənfi təsir göstərə bilər, çünki bu, dişlərə turşu təsirinin ən aktiv olduğu dövrüdür.

Gündə ən azı nə qədər addımlamaq lazımdır?

Artıq insanlar piyada gəzmək əvəzinə nəqliyyat vasitələrinə üstünlük verirlər. Nəticədə artıq çəkidən, ürək-damar xəstəliklərindən, şəkərli diabetdən və onkologiyadan əziyyət çəkən insanların sayı getdikcə daha çox olur. Ən azı gündəlik 10 min addım atmaq lazımdır. Bu, artıq çəkini qarşısının alınmasına kömək edəcək. Gəzmək beyni təmizləyir və psixoloji vəziyyətimizi yaxşılaşdırır. Buna görə də bu, stressə həssas olan insanlar üçün əla asudə vaxt olacaq. Ürəyinizin vəziyyətinə diqqət yetirmək istəyirsinizsə, o zaman hər gün daha çox gəzməlisiniz. Bu fəaliyyət növü ürək-damar xəstəliklərinin ən yaxşı qarşısının alınmasıdır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Gün ərzində 1 paçka siqaret çəkən insan il ərzində yarım stəkan qatran içmiş hesab olunur.
- * İnsan heyvan aləminin yeganə nümayəndəsidir ki, düz xətlər çəkə bilir.
- * Sarışın insanlarda brünetlərə nisbətən saqqal daha tez çıxır.
- * Gülüş zamanı insanda 17 əzələ işləyir.
- * Ağ ciyərin səthi 100 kvadrat metrdir.
- * İnsan DNK-sında 80000 gen mövcuddur.
- * Kişilərin boyu 130 sm-dən aşağı, qadınların boyu isə 120 sm-dən aşağı olduqda karlıq sayılırlar.
- * Leykositlər insan orqanizmində 2-4 gün, eritrositlər isə 3-4 ay yaşayırlar.
- * Fransuzlarda əl barmaqların adları: pus, indeks, major, anülər, oriküldür.
- * Hər barmaq insan həyatı boyu 25 milyon dəfə əyilir.
- * İnsanın ürəyinin ölçüsü onun yumruğu boydadır. Orta yaşlı insanın ürəyinin çəkisi 220-260 qramdır.
- * İnsan orqanizminin tərkibinə cəmi 4 mineral daxildir: apatit, araqonit, kalsit, kristobalit.
- * Gün ərzində insan beyni bütün dünyanın telefonlarından çox elektrik impuls yaradır.
- * İnsan orqanizmində yaşayan bakteriyaların cəmi çəkisi 2 kiloqramdır.
- * İnsan beynində 1 saniyədə 100000 kimyəvi reaksiya baş verir.
- * İnsan ağciyərinin səthinin sahəsi tennis kortunun sahəsinə bərabərdir.
- * İnsan doğulduqda onun beynində 14 milyard hüceyrə olur və bu say ölümün sonuna kimi artır, əksinə 25 yaşdan sonra günə 100000 min azalır. Bir səhifənin oxunmağına sərf edilən 1 dəqiqə ərzində 70 yaxın hüceyrə ölür. 40 yaşından sonra beynin deqradasiyası kəskin sürətlənir, 50 yaşdan sonra isə neyronlar (beyin hüceyrələri) solur və beynin həcmi azalır.

Beş yaşlı qız göbələkdən zəhərlənərək bir orqanını itirdi

Rusiyanın Ural bölgəsində beş yaşlı qızcağaz "Solğun amanita" ("Amanita phalloides") adlı ölümcül zəhərli olan göbələkdən yeyib və zəhərlənib. Məlumat görə, zəhərlənmə nəticəsində uşağın qaraciyəri sıradan çıxıb. Həkimlər qaraciyər çatışmazlığı diaqnozu qoyublar və təcili olaraq anasından qaraciyər köçürmək qərarına gəliblər. Risklər çox böyük olub, çünki digər orqanlar da sıradan çıxır və ya beyin şişməsi başlaya bilərdi. Moskvada baş tutan əməliyyat uğurla həyata keçirilib və hazırda qızcağaz bərpa olunur. Qeyd edək ki, "Solğun amanita" ən zəhərli göbələk sayılır.

Marixuana ölümcül xəstəliyə təhrik edir

Alimlər kannabinoidlərdən (narkotiklər) asılı olan 4 milyon pasiyentin məlumatlarını öyrənib. Bu yaxınlarda aparılan böyük tədqiqat marixuanadan asılılıqla baş və boynun onkoloji xəstəliklərinin yüksək inkişaf riski arasında əlaqəni müəyyən edib.

Bu barədə "The Journal of the American Medical Association" nəşri yazıb. Kaliforniyanın bir neçə universitetinin alimləri 4 milyondan çox pasiyentin tibbi məlumatlar bazasının təhlilini aparıb, onlardan 116 min nəfəri kannabinoidlərdən asılılıqdan əziyyət çəkib.

Nəticələr göstərib ki, marixuanadan asılı olanlar arasında baş və boyun xərçəngi halları xeyli çoxdur. Demografik və digər amillər nəzərə alındıqdan sonra marixuanadan istifadə edənlərdə bu xəstəliklərin riski narkotiklərdən istifadə etməyə nisbətən 3, 5 - 5 dəfə yüksək olub.

O cümlədən ağız boşluğu xərçəngi riski 2,5 dəfə, ağız-udlaq xərçəngi riski 4,9 dəfə, qırtlaq xərçəngi riski isə 8,4 dəfə yüksək olub. Bu nəticələr həm yaşlı, həm də cavan adamlarda müəyyən edilib. Lakin tədqiqat müəllifləri vurğulayıb ki, bu tədqiqat səbəb-nəticə əlaqəsini müəyyən etməyə imkan vermir, yalnız qarşılıqlı əlaqəni nümayiş etdirir.

Alimlər xüsusilə marixuanadan istifadə edilməsinin artdığı və onun leqallaşdırılması fonunda əlavə tədqiqatların zəruriliyini vurğulayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500